

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, O. P. S., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**CIZINECKÁ PROBLEMATIKA Z POHLEDU
ČESKÉ SPOLEČNOSTI**

Autor práce: Marina Kravčuková, DiS.
Studijní obor: Bezpečnostně právní činnost ve veřejné správě
Forma studia: Kombinovaná
Vedoucí práce: JUDr. Jozef Bandžak, Ph.D.
Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

2015

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně na základě vlastních zjištění a s použitím odborné literatury a materiálů uvedených v této práci.

Souhlasím, aby práce byla uložena v knihovně Vysoké školy evropských a regionálních studií v Českých Budějovicích a zpřístupněna v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění.

.....

Děkuji vedoucímu bakalářské práce JUDr. Jozefu Bandžakovi, Ph.D., za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce.

ABSTRAKT

KRAVČUKOVÁ, M. *Cizinecká problematika z pohledu české společnosti: bakalářská práce*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, o. p. s., 2015. 77 s. Vedoucí bakalářské práce : JUDr. Jozef Bandžak, Ph.D.

Klíčová slova: druhy pobytu, cizinec, cizinecké právo, integrace, migrace.

Bakalářská práce se zabývá cizineckou problematikou z pohledu české společnosti. Práce je zaměřena na objasnění základních teorií a definic, předkládá přehledný popis dané cizinecké problematiky, zejména legislativní problémy související s cizineckou politikou, se kterými se cizinci každý den potýkají. Jedná se o právní postavení cizinců žijících na území České republiky. Tato práce dále analyzuje vztah a postoj české společnosti k cizincům žijícím na území České republiky, porovnává cizineckou problematiku mezi cizinci - občany Evropské unie a cizinci - státními příslušníky třetích zemí. Dále bakalářská práce rozebírá migrační a integrační politiku v ČR. Na základě zjištění konkrétních problémů nabízí bakalářská práce možnosti nastavení přístupu, vhodných podmínek a doporučení pro zlepšení cizinecké problematiky v České republice.

ABSTRACT

KRAVČUKOVÁ, M. *Foreigners Issue from the Perspective of Czech Society*. : *Bachelor thesis*. České Budějovice : The College of European and Regional Studies, 2014. 77 p. Supervisor : JUDr. Jozef Bandžak, Ph.D.

Key words: types of the residence, foreigner, foreign law, integration, migration.

The bachelor thesis deals with the foreigner issues from the perspective of Czech society. The main aim is to clarify the basic theories and concepts, offer a specific description of the foreign issues, particularly the legislative problems associated with the foreign policy which foreigners have to face every day, it is about the legal status of foreigners living in the Czech Republic. First of all, the thesis analyzes the relationship and attitude of Czech society towards foreigners, compares foreigner issues between European Union citizens and nationals of the third countries. Furthermore, the thesis analyzes the migration and integration policy in the Czech Republic. Based on the description of specific problems, this thesis offers options to address and improve the conditions relating to foreigners, and then makes recommendations for improvements for foreigners in the Czech Republic.

Obsah

1	CÍL A METODIKA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE	9
2	CHARAKTERISTIKA CIZINECKÉHO PRÁVA.....	11
2.1	Cizinecké právo, prameny a legislativa.....	11
2.1.1	Definice pojmu cizineckého práva.....	16
2.1.2	Práva a povinnosti cizinců žijících v ČR	19
3	CIZINCI NA ÚZEMÍ ČR	23
3.1	Struktura cizineckého práva	23
3.1.1	Migrace cizinců a její důvody	28
3.1.2	Nelegální migrace a její následky	30
4	POSTOJE ČESKÉ SPOLEČNOSTI K CIZINCŮM.....	31
4.1	Fungování cizinců ve společnosti, pohled na životní situace.....	31
4.1.1	Charakteristika postoje české veřejnosti k cizincům	32
4.1.2	Cizinci, jejich překážky a bariéry v české společnosti.....	33
5	ŽIVOT CIZINCE V ČR.....	36
5.1	Integrační politika cizinců v ČR.....	36
5.1.1	Instituce a nabídka služeb pro cizince.....	40
5.1.2	Zhodnocení podmínek cizinců a doporučení pro zlepšení cizinecké problematiky v ČR	41
6	PRAKTICKÁ ČÁST.....	44
6.1	Vyhodnocení dotazníkového průzkumu.....	44
6.1.1	Shrnutí vlastního výsledku výzkumu	66
	ZÁVĚR	67
	Seznam použitých zdrojů	68
	Seznam zkratk	73
	Seznam tabulek a grafů	74
	Přílohy	75

ÚVOD

*„Když člověk ví, co chce,
má všechny podmínky k tomu,
aby svůj sen dokázal uskutečnit.“*

Paulo Coelho

Téma cizinecké problematiky je v současné době velmi aktuální a dalo by se říci, že svým způsobem i obtížně pochopitelné pro českou společnost.

Cizinci do České republiky přicházejí a přicházet budou, proto je nutné zamyslet se nad tím, co je vlastně cizinecká problematika a jak ji česká veřejnost vnímá. Jestli chceme porozumět a pochopit cizince, kteří se, ať již z důvodů celkově špatných životních podmínek, tíživé ekonomické situace, z nedostatku pracovních příležitostí, z důvodu politického režimu nebo odlišného náboženského vyznání, odvážili odejít ze své domovské země, musí být Česká republika ochotná vytvořit pro tyto lidi podmínky k uspokojení a naplnění jejich životních potřeb a cílů.

Pochopení cizinecké problematiky není jednoduché. K tomu je třeba se nejprve seznámit s pravidly a pojmy, prostřednictvím kterých je možno pochopit, porozumět a respektovat cizince žijící v ČR. Diskuze vedené na toto téma, se vedou jak na národní, tak i na mezinárodní úrovni.

Seznámení se základními životními hodnotami cizinců je předpokladem k pochopení pohledu na svět cizince. Vždyť opuštění rodné země nese zároveň s novými příležitostmi i nesmírné ztráty, jejichž hodnotu si lidé žijící ve své vlastní zemi těžko dokážou představit. Takový člověk mnohdy riskuje tím, že se vzdává nejen svého okolí, ale i své rodiny a blízkých, zvyklostí a tradic spojených se svou kulturou a historií a dalších součástí běžného života. Pokud se české společnosti podaří porozumět těmto lidem a pochopit tuto problematiku, snad dokáže lépe respektovat a porozumět i světu okolo sebe.

Cizinci se stávají součástí života mnoha lidí na celém světě a záleží na postoji každého jedince, zda se ve svém životě řídí různými předsudky, zda se nechá ovlivňovat radikálními názory a jaké důsledky přinese jeho postoj k celé společnosti.

Tato práce přináší podrobnější pohled na českou společnost, na to jak společnost vnímá cizince, oceňuje je nebo se učí využívat jejich přínos, na to jaký klade důraz na začlenění a integraci cizinců do své společnosti, zda je cizinec pro hostitelský stát přínosem nebo spíše na obtíž. Hlavní důraz v této práci je kladen na cizince - státní příslušníky ze třetích zemí, jelikož tato kategorie cizinců má mnohem složitější podmínky pro svůj život v ČR, které jim určuje integrační a adaptační politika a legislativa hostitelské země. Zároveň se tato práce zaměřuje na práci neziskových organizací zabývajících se cizineckou problematikou. Pracovníci těchto organizací každý den se setkávají s různými osudy cizinců, kteří si vybrali ke svému životu Českou republiku, kde se snaží úspěšně prosadit a budovat své nové životy.

1 CÍL A METODIKA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Hlavním cílem této bakalářské práce na téma „**Cizinecká problematika z pohledu české společnosti**“ je v první řadě analýza cizinecké problematiku. Zhodnocení vztahu a postojů české společnosti k cizincům žijícím na území České republiky. Dále rovněž pochopit a definovat aspekty souvisejících problémů a možnosti jejich řešení. Cíl bakalářské práce vychází z hypotézy, že česká společnost má dostatečné informace potřebné pro získání komplexního náhledu na cizineckou problematiku, zároveň z hypotézy, zda je vůbec česká společnost schopna reagovat na potřeby cizinců a zajistit jim tak dostatečnou ochranu hostitelského státu.

1. H1 - Předpokládáme, že česká společnost je dostatečně informovaná o cizinecké problematice.
2. H2 – Předpokládáme, že česká společnost je schopna reagovat na potřeby cizinců a zajistit jim tak dostatečnou ochranu hostitelského státu.

Vzhledem k tomu, že cizinecká problematika je velmi obsáhlé téma, snažíme se získat co nejširší záběr dané problematiky. Z tohoto důvodu je předkládaná práce rozdělena do šesti kapitol. Každá kapitola je rozdělena do dvou podkapitol. První kapitola je věnována cílům a metodice této práce.

Další část této práce se zaměřuje na základní pojmy cizinecké problematiky, které jsou klíčové pro celou bakalářskou práci. Nejprve charakterizuje pojem cizineckého práva a popisuje jeho strukturu. Na území ČR je mnoho významů pod pojmem legislativní úprava pobytu cizinců, proto se budeme zabývat jen platnými a aktuálními zákony, kterými se orgány státní správy v současné době řídí.

V další části se práce věnuje pobytu cizinců v České republice (dále jen „ČR“), zároveň právům a povinnostem, které jsou cizinci povinni dodržovat na území ČR. Následně rozebírá migraci a důvody, které vedou cizince opouštět své vlastní domovy. V neposlední řadě se zmíní i o nelegální migraci, jejím dopadu jak na samotného jedince, tak i na hostitelský stát.

Čtvrtá kapitola rozebírá hlavní cíl této práce, a to jak vnímá česká společnost cizineckou problematiku. Nejdříve uvádíme fungování cizinců ve společnosti, jejich pohled na životní situace, poté definujeme postoj české veřejnosti k cizincům, jaké překážky a bariéry vznikají na straně cizinců v české společnosti.

V předposlední kapitole popisujeme integrační politiku cizinců v ČR, instituce, které nabízejí pomoc a podporu cizincům. Závěrem této části předkládáme zhodnocení podmínek cizinců a doporučení pro zlepšení cizinecké problematiky v ČR. V poslední kapitole popisujeme postup a výsledek dotazníkového šetření.

Při zpracování této práce byla využita jak tištěná knižní literatura, tak internetové zdroje, a to stránky Ministerstva vnitra České republiky a Ministerstva práce a sociálních věcí.

Pro získání informací o postojích k cizinecké problematice byla využita metoda dotazníku. Gavora (2010, s. 121). Tato metoda definuje dotazník jako „*způsob písemného kladení otázek a získávání písemných odpovědí*“. Je to nejčastější způsob zjišťování dat, protože umožňuje získávat velké množství údajů za krátkou dobu. Dotazník je zpracován v českém jazyce a skládá se z 20 otázek, na které osoba vyplňující dotazník (respondent) odpovídá.

Rozlišujeme dva typy uzavřených otázek, a to:

- **dichotomické**, které nabízejí dvě volby: ano nebo ne
- **polytomické**, které uvádějí více alternativ než dvě a poskytují tedy přesnější projev názoru respondenta. (Chráska, 2007; Gavora, 2010).

V tomto dotazníku byla zvolena forma **polytomických otázek**. Tato dotazníková forma, umožňuje současně zjišťovat názor u většího počtu respondentů. K propagaci a šíření dotazníku byl zvolen internetový server, kde služba „*Vyplňto.cz*“ nabízí široké veřejnosti možnost zúčastnit se průzkumu. Respondenti se tak mohou zapojit do průzkumu anonymně. Pokud si zapojený respondent bude přát, bude mu zaslán konečný výsledek tohoto dotazníku.

Úplné znění dotazníku je přílohou této práce.

2 CHARAKTERISTIKA CIZINECKÉHO PRÁVA

Tato kapitola se věnuje poznatkům cizineckého práva, popisuje jeho prameny a legislativu. Zajímá se zejména o právní předpisy v oblasti pobytu cizinců na území České republiky a výkladů základních pojmů cizineckého práva. Dále posoudí práva a povinnosti cizinců během pobytu, kteří se zdržují na území České republiky.

2.1 Cizinecké právo, prameny a legislativa

Cizincům v České republice ukládá práva a povinnosti cizinecké právo. Jedná se o soubor právních norem, které definují charakteristiku cizineckého práva podle právního řádu České republiky. Právě cizinecké právo představuje souhrn pramenů a zároveň i práv, které umožňuje postavení cizinců na území České republiky.

„Cizinecké právo je soubor právních norem, které ukládá cizincům práva a povinnosti, které jsou odlišné od povinností a práv občanů dotyčného státu.“¹

Patří sem zejména:

- právo vstupu a pobytu na území ČR,
- právo nabývání a pozbývání státního občanství ČR,
- migrační právo, azylové právo a pobytové právo,
- právo na zaměstnání a právo na podnikání,
- vydávání dokladu totožnosti cizincům a cizinecké pasy,
- mezinárodní ujednání z vojenské oblasti,
- otázky školství či sociálního zabezpečení,
- ochrana investic cizince,
- otázky ochrany diskriminace cizinců,
- opatření na integraci cizinců,
- problematika zvláštních sankcí.²

V praxi se můžeme kromě cizineckého práva, setkat i s pojmy migračního práva, přistěhovaleckého práva, práva azylového a práva uprchlického. Tyto práva se navzájem prolínají a úzce spolu souvisí. Těmito strukturami cizineckého práva se budeme nadále detailně zabývat. Každá část cizineckého práva je velmi obšírná

¹ ČIŽINSKÝ, P. a kol. *Cizinecké právo*, Praha : Linde, 2012. s. 15.

a složitá. „Prameny cizineckého práva jsou především právní předpisy řazené tradičně do práva veřejného, zejména správního. Z hlediska původu norem se jedná nejvíce o:

- zákony ČR a podzákoné předpisy,
- právo EU, a to zakládající smlouvy, tak i právo sekundární (nařízení a směrnice),
- mezinárodní smlouvy, a to multilaterální i bilaterální.³

Pod pojmem legislativa je skryto mnoho významů. Proto je potřeba zabývat se pouze platnými, aktuálními zákony. Jedná se zejména o ty hlavní zákony, které umožňují zvláštní postavení cizinců, vstup a pobyt cizinců ze třetích zemí i občanů EU. Upravují práva a povinnosti cizinců, povolení k zaměstnání, sankce za nelegální pobyt, práci včetně plného vyhoštění cizince z území ČR a to:

- Listina základních práv a svobod (zákon č. 2/1993 Sb.),
- zákon č. 326/1996 Sb., o pobytu cizinců na území ČR (cizinecký zákon),
- zákon č. 325/1999 Sb., o azylu,
- zákon č. 221/2003 Sb., o dočasné ochraně cizinců,
- zákon č. 186/2013 Sb., o státním občanství,
- zákon č. 434/2004 Sb., o zaměstnanosti,
- zákon č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty,

Podmínky vstupu cizinců na český trh upravuje zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, kde jsou přesně stanovené podmínky a povinnosti zaměstnavatelů v případech zaměstnávání cizinců, agenturní zaměstnávání cizinců a sankční opatření v případě nelegálního zaměstnávání cizinců. Zákon č. 326/1996 Sb., o pobytu cizinců na území ČR upravuje vstup a pobyt cizinců na území ČR a opatření na výkon zaměstnání cizinců.⁴

„Tento zákon upravuje v návaznosti na přímo použitelný právní předpis Evropských společenství podmínky vstupu cizince na území České republiky (dále jen „území“) a vycestování cizince z území, stanoví podmínky pobytu cizince na území a vymezuje

³ ČIŽINSKÝ, P. a kol. *Cizinecké právo*, Praha : Linde, 2012. s. 16.

⁴ Poslanecká sněmovna parlamentu ČR : *Usnesení PS č. 260* [online]. 2014, [cit. 14. února 2015]. Dostupný z: <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?ct=260&o=6&v=US>.

působnost Policie České republiky (dále jen „policie“), Ministerstva vnitra (dále jen „ministerstvo“) a Ministerstva zahraničních věcí v této oblasti státní správy“.⁵

Výše uvedené zákony kladou jasná pravidla a povinnosti, podle kterých se cizinci musí řídit na území ČR. Lze dodat, že tyto zákony poslední dobou prošly mnoha změnami a neustále se doplňují novými povinnostmi a požadavky vůči cizincům.

Dalším nástrojem praktického užití jsou směrnice EU „neboť musejí být implementovány do národního práva členských států, a práva a povinnosti vznikají pak primárně z norem národního práva (tj. v případě ČR z českých zákonů). Rovněž tak jsou ovšem směrnice velmi důležité, a to nejen jako zdroj novelizací českých zákonů, nýbrž i jako stěžejní interpretační vodítko při výkladu příslušných českých zákonů.“⁶

Jedná se, o tyto nejvýznamnější směrnice EU v oblasti cizineckého práva:

- směrnice 2004/38ES (která realizuje volný pohyb občanů EU a jejich rodinných příslušníků v oblasti pobytového a rovného zacházení a v oblasti působnosti práva EU,
- směrnice o dlouhodobě pobývajících rezidentech (právo na status dlouhodobě pobývajícího rezidenta, jedná se, o cizince ze třetích zemí),
- směrnice o právu na sloučení rodiny (platí pro rodiny cizinců s dlouhodobým pobytem, a možností získání trvalého pobytu za účelem rodinného soužití),
- směrnice zakládající právo na povolení k pobytu pro vybrané skupiny cizinců,
- směrnice o povolení k pobytu pro státní příslušníky třetích zemí (obchodování s lidmi),
- návratová směrnice vyhošťování cizinců,
- sankční směrnice (sankce pro zaměstnavatele, kteří zaměstnávají cizince bez povolení k pobytu),
- směrnice o vzájemném uznávání rozhodnutí o vyhoštění státních příslušníků třetích zemí,
- směrnice nepovoleného vstupu, přechodu a pobytu na území ČR.

⁵ ČESKO. Zákon č.326/1996 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů. In Sběrka zákonů ČR, ročník 1999, částka 106. s. 7406.

⁶ ČIŽINSKÝ, P. a kol. *Cizinecké právo*, Praha : Linde, 2012. s. 21.

Složitou cestou prošla rámcová směrnice „Rady 2011/98/EU o jednotném postupu vyřizování žádostí o jednotné povolení k pobytu a práci na území členského státu pro státní příslušníky třetích zemí a o společném souboru práv pracovníků ze třetích zemí oprávněně pobývat v některém členském státě.“

Jedná se o směrnice jednotlivého povolení, pravidla, které proběhly po publikování směrnice v úředním věstníku EU. Pozitivní stránkou směrnice o jednotném povolení je to, že přináší zjednodušení administrativních požadavků pro státní příslušníky třetích zemí, kteří přijíždějí do EU za prací.

Jedná se o to, že těmto jedincům bude umožněno získání pracovního povolení a povolení k pobytu v jediném dokumentu v rámci jednotlivého řízení. Tímto se práva státních příslušníků třetích zemí srovnávají s právy, které mají občané EU. Například, se jedná, o pracovní právní vztahy a to v otázkách rovné mzdy, propuštění, daňových výhod, uznávání kvalifikace (nostrifikace diplomu), sociálních službách od Úřadu práce, včetně sociálního pojištění a sociálního bydlení.

„Směrnice byla do národního právního řádu implementována zákonem č. 101/2014 Sb., se kterým se mění zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony. Touto právní úpravou se zavádí tzv. - zaměstnanecké karty.“⁷

„V návaznosti na tzv. „návratovou směrnici“ Evropského parlamentu a Rady provádí ochránce od 1. ledna 2011 sledování zajištění cizinců a výkonu správního vyhoštění, předání zajištěných cizinců nebo jejich průvozu přes Českou republiku a sledování trestu vyhoštění cizinců, kteří byli vzati do vyhošťovací vazby, nebo kteří vykonávají trest odnětí svobody (dále jen „sledování vyhoštění“).⁸

⁷ Ministerstvo vnitra České republiky :*Migrace. Legální Migrace v Evropské unie.* [online]. 2014, [cit. 14. února 2015]. Dostupný z: <http://www.mvcr.cz/clanek/legalni-migrace-v-evropske-unii.aspx>.

⁸ Veřejný ochránce práv Ombudsman [online]. 2014, [cit. 14. února 2015]. Dostupný z: <http://search.seznam.cz/?q=prava+cizincu>.

Jedná se o směrnici Evropského parlamentu a Rady 2008/115 ES ze dne 16. prosince 2008, o společných normách a postupech členských států při navracení neoprávněně pobývajících státních příslušníků třetích zemí. Tato směrnice nařizuje členským státům povinnost zavést účinný systém pro sledování nuceného vracení. Dohledovým místem nad dodržováním práv cizinců zakotvených v této směrnici v České republice stal veřejný ochránce práv.

„Cíl směrnice:

- zajistit respektování práv zajištěných a vyhošťovaných cizinců,
- zajistit dodržování mezinárodních závazků České republiky v oblasti zajišťování a vyhošťování cizinců,
- zvyšovat standard zacházení s vyhošťovanými osobami,
- posilovat ochranu zvláště zranitelných osob, jako jsou např. nezletilí bez doprovodu, zdravotně postižení, oběti sexuálního násilí,
- působit preventivně.“⁹

Zde je vhodné vysvětlení některých základních používaných pojmů. Jedná se o:

Vyhoštění

Rozhodnutí správního orgánu, nebo soudu o uložení trestu nuceného opuštění území České republiky z důvodu porušení zákonů ČR (§118 zákon o pobytu cizinců a §80 trestního zákoníku).

Předání

Nucené opuštění cizince území ČR a jeho předání do jiného státu na základě mezinárodní smlouvy (§ 129 zákona o pobytu cizinců).

Průvoz

Vstup, pobyt a vycestování cizince z území ČR prováděné policií nezávisle na vůli cizince na základě mezinárodní smlouvy nebo vyžádání jiného státu (§152 zákona o pobytu cizinců).

⁹ *Veřejný ochránce práv Ombudsman* [online]. 2014, [cit. 14. února 2015]. Dostupný z: <http://search.seznam.cz/?q=prava+cizincu>.

Dalším pramenem cizineckého práva, jsou mezinárodní smlouvy, které se dělí na smlouvy vícestranné a smlouvy dvoustranné. Vícestranné mezinárodní smlouvy sjednávají pravidla v rámci určité mezinárodní organizace (Rady Evropy, Organizace spojených národů, Mezinárodní organizace práce, EU a dalšími mezinárodními organizacemi). Dvoustranné mezinárodní smlouvy souvisí s bezvízovým systémem schengenského prostoru, který v dnešní době stále poskytuje cizincům určité možnosti. Jedná se o tyto státy: Argentinu, Brazílie, Chile, Chorvatsko, Izrael, Koreu, Kostariku, Malajsií a Uruguay. „Významné mohou být i některé úmluvy z oblasti trestního práva, např. Úmluva o předávání osob odsouzených k trestu odnětí svobody k výkonu trestu ve státě, jehož jsou státními příslušníky (č.123/1980 Sb.), uzavřená mezi státy bývalého východního bloku nebo úmluvy z trestněprávní oblasti sjednané Radou Evropy.“¹⁰

2.1.1 Definice pojmu cizineckého práva

Byla použita celá řada definic od mnoha autorů k vymezení pojmu cizineckého práva. Proto, abychom mohli pokračovat v této charakteristice, je zapotřebí definovat základní pojmy, jedná se především o následující:

Adaptace

Prizpůsobení se jinému prostředí, jiným podmínkám, způsobům, principu a etiky ve společnosti. Toto prizpůsobení se dělí na biologické a psychosociální. Biologické prizpůsobení znamená adaptaci na stabilních a měnících se podmínkách prostředí. Psychosociální (sociální) znamená adaptace člověka na principy, jeho způsoby a etiku v dané společnosti.

Azyl

„Poskytnutí ochranného pobytu cizinci, který je pronásledován. Prohlášením o úmyslu požádat o mezinárodní ochranu (dále je „prohlášení o mezinárodní ochraně“) se rozumí projev vůle cizince, z něhož je zřejmé, že cizinec hledá v České republice ochranu před pronásledováním nebo hrozící vážnou újmou.“¹¹

¹⁰ ČIŽINSKÝ, P. a kol. *Cizinecké právo*, Praha : Linde, 2012. s. 25.

¹¹ ČESKO. Zákon č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů, (zákon o azylu). In: *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1999, částka 106. s. 7386.

Azylant

„Cizinec, jemuž byl podle zákona č. 325/1999 Sb. o azylu udělen azyl, a to po dobu platnosti rozhodnutí o udělení azylu.“¹²

Cizinec

„Každá fyzická osoba, která není státním občanem ČR ani občanem nebo rodinným příslušníkem občana Evropské Unie, Islandu, Lichtenštejnska, Norska, Švýcarska.“¹³ Základní cílová skupina se definuje jako „dlouhodobě legálně usazení cizinci“. Cizinec, osoba, která není občanem státu, přesto žije na jeho území buď legálně v rámci různých pobytových režimů, nebo nelegálně.

Cizinecký zákon

Právní norma upravující podmínky vstupu a pobytu cizince na území České republiky, včetně jeho vycestování z území České republiky. Tento zákon určuje působnost Policie ČR, Ministerstva vnitra České republiky a Ministerstva zahraničních věcí.

Doklad o pobytu

„Povolení vydané úřady členského státu, kterým se příslušník třetího státu opravňuje k pobytu na jeho území, včetně dokumentů, které dokládají oprávnění zůstat na území v rámci dočasné ochrany nebo až to té doby, kdy podmínkou okolností brání výkonu rozhodnutí o vyhoštění, s výjimkou víz a povolení k pobytu, které byly vystaveny v době nutné pro určení odpovědného členského státu ve smyslu tohoto nařízení nebo během posuzování žádosti o povolení k pobytu.“¹⁴

Imigrant

Cizinec, který dorazil ze zahraničí a usadil se na území jiného státu z ekonomických, politických, sociálních, náboženských nebo jiných naléhavých a platných důvodů.

¹² ČESKO. Zákon č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů, (zákon o azylu). In: *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1999, částka 106. s. 7385-7386.

¹³ ČESKO. Zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů. In: *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1999, částka 106. s. 7406.

¹⁴ KURŽEJA, J. *Cizinecká policie a evropské právo*. Praha : Vydavatelství PA ČR, 2007. s. 134.

Integrace

Proces postupného začleňování jednotlivců ze dvou nebo více skupin s odlišnými kulturními pravidly chování. Jedná se o proces postupného začleňování struktur domácího obyvatelstva. V ČR existují cílená specifická opatření, která mají sloužit jako klíčové předpoklady úspěšné integrace cizinců v ČR. Jedná se zejména o jazykové znalosti českého jazyka, ekonomickou soběstačnost cizince, orientaci cizince ve společnosti a vzájemný vztah cizince a společnosti.

Migrace

Jedná se o stěhování, přestěhování. Vyjadřuje přemístění osob buď na delší, nebo kratší dobu, popřípadě natrvalo. Migrace se týká změny pobytu, stálého, obvyklého bydliště. Jde o sezónní migraci (prostorový pohyb), kyvadlovou migraci (pravidelná denní, týdenní dojížděka), pracovní migraci (mezi bydlištěm a pracovištěm), zahraniční migraci (sousední země) a mezinárodní migraci (pohyb mezi státy). Migrace rozlišujeme na denní, měsíční a roční migraci. „Ve všech evropských zemích tvoří migranti odlišnou skupinu, což je odrazem složitosti globálních migračních pohybů“.¹⁵

Místo trvalého pobytu

„Je adresa pobytu občana ČR, kterou si zvolí zpravidla v místě, kde má rodinu, byt či zaměstnání. Občan může mít pouze jedno místo trvalého pobytu v objektu, který je označen popisným, evidenčním nebo orientačním číslem a který slouží k bydlení, ubytování nebo individuální rekreaci.“¹⁶

Sociální kultura

„Analýza odlišnosti národnostní menšiny od skupiny imigrantů.“¹⁷

Uprchlík

Člověk, který nedobrovolně opustil svůj stát. „Uprchlíkem se rozumí státní příslušník třetí země, jemuž byl přiznán status uprchlíka ve smyslu Ženevské úmluvy

¹⁵ RADA EVROPY a NIESSEN, J. *Rozmanitost a soudržnost: nové úkoly v oblasti integrace imigrantů a menšin*. Praha : Ministerstvo vnitra. 2000. s. 22

¹⁶ PŘIBYL, K. *Správní právo II : Vysokoškolská učebnice*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2006. s. 12.

¹⁷ MAREŠ, M. *Etnické menšiny a česká politika*, Brno : Centrum pro studium demokracie a kultury, 2004. s. 10.

a který je vzhledem k tomu oprávněn pobývat na území členského státu.¹⁸ Matoušek definuje status uprchlíka: „Ti, kdo se ocitli v postavení uprchlíka, jsou lidé se stejnými biologickými, psychologickými a sociálními potřebami jako všichni ostatní. Jejich životní situace je však formována specifickým právním postavením, jaké je jim v konkrétní hostitelské zemi určeno, a také mírou stresu, kterou pro ně odchod z vlasti znamenal.“¹⁹

Nezletilé osoby bez doprovodu

„Svobodné osoby mladší osmnácti let, které přijíždějí na území členských států bez doprovodu dospělého, který za ně nese odpovědnost ze zákona či podle zvyklosti. V podobě, kdy se fakticky nenacházejí v péči takového dospělého, patří sem nezletilí, kteří zůstali bez doprovodu po vstupu na území členských států.“²⁰

Víza

Povolení nebo rozhodnutí členského státu vyžadované pro tranzit nebo vstup na základě pobytového účelu buď krátkodobým, dlouhodobým, nebo trvalým pobytem.

Tranzitní vízum

Povolení nebo rozhodnutí členského státu, vyžadované pro vstup za účelem tranzitu přes území dané členské zóny (výjimka tranzitní zóna na letišti).

2.1.2 Práva a povinnosti cizinců žijících v ČR

Podle článku 3 a 42 Listiny základních práv a svobod mají cizinci práva jako čeští občané, pokud zákon výslovně nestanoví jinak. Všichni cizinci žijící v ČR mají základní politická práva, a to:

- svobodu projevu,
- právo na informace,
- petiční a shromažďovací právo.

¹⁸ KURŽEJA, J. *Cizinecká policie a evropské právo*. Praha : Vydavatelství PA ČR, 2007. s. 134.

¹⁹ MATOUŠEK, O. a kol. *Sociální práce v praxi*. Praha : Portál, 2003. s. 331.

²⁰ KURŽEJA, J. *Cizinecká policie a evropské právo*. Praha : Vydavatelství PA ČR, 2007. s. 134.

Od 1. ledna 2011 zákon č.427/2010 Sb. novelizoval zákon č.326/1996 o pobytu cizinců a zákon č.435/204 b o zaměstnanosti. Cizinci na území ČR mohou vykonávat práci pouze za podmínek stanovených zákonem. Ovšem ne všichni cizinci mají stejná práva. Někteří cizinci v ČR mají omezená práva, obzvlášť se to vztahuje na cizince státní příslušníky ze třetích zemí, zejména v oblasti pobytového práva, kteří jsou přijati do zaměstnání pouze tehdy, když mají platné povolení k zaměstnání, které vydává příslušný ÚP (momentálně od června roku 2012 Ministerstvo vnitra nařídilo ÚP nevydávat povolení k zaměstnání cizincům ze třetích zemí).

Od 1. ledna 2009 novela zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území ČR zavedla nový druh povolení za účelem zaměstnání, jedná se o zelenou kartu, která poskytuje povolení k zaměstnání a povolení k pobytu cizince na území ČR.

„V žádosti o udělení víza je cizinec povinen uvést své jméno a příjmení, ostatní jména, pohlaví, den, měsíc a rok narození, místo a stát narození, státní občanství, místo trvalého pobytu v cizině, druh a číslo cestovního dokladu, povolání, zaměstnavatele a jeho adresu, dobu pobytu na území a jeho účel.“²¹

Pokud cizinec ze třetí země, potřebuje vyřídit pobytové záležitosti, nelze je vyřídit na obecním úřadě. Veškerou dokumentaci musí vyřídit pouze na Ministerstvu vnitra (Odbor azylové a migrační politiky, dále jen OAMP).

„Cizinci, kteří jsou držiteli jednotného víza a řádně vstoupili na území jedné ze smluvních stran, se mohou po dobu platnosti víza, a pokud splňují podmínky vstupu, volně pohybovat na území všech smluvních stran“.²²

Další věc, které se cizinci ze třetích zemí nemohou zúčastnit, je volební právo nebo možnost výkonu služby v bezpečnostních složkách českého státu. Cizinci, kteří dlouhodobě pobývají v ČR, vlastní potvrzení k přechodnému pobytu, mají možnost a právo účastnit se voleb do obecního zastupitelstva.

²¹ ČESKO. Zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů. In: *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1999, částka 106. s. 7418.

²² KURŽEJA, J. *Cizinecká policie a evropské právo*. Praha : Vydavatelství PA ČR, 2007. s. 120.

„Jste-li občanem jiného členského státu EU s registrovaným přechodným pobytem na území České republiky a chcete-li se zúčastnit voleb do zastupitelstev obcí a zastupitelstev městských obvodů a městských částí v územně členěných statutárních městech a ve volbách do zastupitelstva hlavního města Prahy, je potřeba následující:

„Požádejte obecní úřad o doplnění údajů v dodatku stálého seznamu voličů.“²³ Tento požadavek je jedinou podmínkou, kterou zájemce o volby musí splnit, a to požádat o zápis do dodatku stálého seznamu voličů. Obecní úřad po obdržení žádosti povinen do 48 hodin žadatele zapsat do dodatku stálého seznamu voličů.

Ovšem cizinci nebyli o této možnosti dostatečně informováni. Pravděpodobně mnozí ani netušili, že takové právo mají. Státní veřejné instituce včetně městských úřadů takovou možnost nepropagovaly.

Podle slov ombudsmana Anny Šabatové ale není důležité, kolik cizinců k volbám dojde. „Důležité je, že jim jejich právo není upíráno. Jsem přesvědčena, že pokud zde dlouhodobě žijí, mají mít možnost podílet se na rozvoji místa svého bydliště. Češi také mohou volit v zemích Evropské unie, řekla.“²⁴

Kromě práv, cizinecký zákon ukládá cizincům stručné i jasné povinnosti. Jednou z hlavní povinnosti cizince je být držitelem cestovního dokladu. „Pobývat v ČR s platným cestovním dokladem, pokud tento zákon nestanoví jinak.“²⁵

Ohlášení po příjezdu do ČR místo svého pobytu na území, případně jeho změny (tj. přestěhování) je další základní povinností cizince.

„Hlásit policii změnu příjmení, osobního stavu, změnu údajů v cestovním dokladu, změnu údajů v dokladu vydaném podle tohoto zákona, změnu je cizinec povinen ohlásit orgánu, který mu vydal doklad opravňující k pobytu na území, a to do 3 pracovních dnů ode dne, kdy změna nastala.“²⁶

²³ *Veřejný ochránce práv Ombudsman* [online]. 2014, [cit. 14. února 2015]. Dostupný z: http://www.ochrance.cz/fileadmin/user_upload/VOP/Tiskove_zpravy_prilohy/volebni-pravo-cizinci-postup.pdf.

²⁴ *Parlamentní listy CZ. Cizinci v ČR prý nevědí, že mohou volit.* [online]. 2014, [cit. 14. února 2015]. Dostupný z: <http://www.parlamentnilisty.cz/arena/monitor/Cizinci-v-CR-pry-nevedi-ze-mohou-volit-Sabatova-Neni-dulezite-kolik-jich-odvoli-ale-ze-jim-neni-upirano-pravo-338150>.

²⁵ ČESKO. Zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů. In: *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1999, částka 106. s. 7426.

²⁶ ČESKO. Zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů. In: *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1999, částka 106. s. 7426.

Zákon jasně stanoví lhůtu hlášení, a to do 15 pracovních dnů pro občany EU, a 3 pracovní dnů pro ostatní cizince. Tyto povinnosti cizinec musí ohlásit na Polici ČR nebo v případě změny místa pobytu na Ministerstvo vnitra (OAMP MV). Za nedodržení stanovených práv a povinností hrozí těmto cizincům stanovené sankce a pokuty.

Cizinci podle cizineckého zákona §103 musí:

- „chránit doklady před ztrátou, odcizením, poškozením nebo zneužitím a dbát, aby obsahovaly pravdivé údaje, popřípadě ztráty cestovního pasu cizího státu,
- hlásit změnu příjmení, osobního stavu, změnu údajů v cestovním dokladu,²⁷
- hlásit místo pobytu na území ČR (platí pro všechny cizince včetně cizinců s trvalým pobytem, kromě dětí mladších 15 let, diplomatů či cizinců, jejichž svoboda byla omezena.

Každý cizinec, který se zdržuje na území ČR, je povinen dodržovat všechny zákony a jiné platné právní předpisy, které se navzájem prolínají. Za nedodržení těchto povinností cizincům hrozí v řadě případů přestupek, za který je ukládána pokuta.

Podle cizineckého zákona souběžně s naložením pokuty může být cizinci odepřen či ukončen krátkodobý, dlouhodobý nebo trvalý pobyt s naložením sankce a vyhoštění z území ČR.

Vzhledem k tomu, že cizinci na začátku 90. let minulého století začali jezdit do ČR nejenom jako turisté, ale především vytvářet zisk a vydělávat peníze, byla potřeba tyto peníze přiznat a zdanit, proto má v současné době Česká republika legislativní rámec, který určuje pravidla zdanění zisku a příjmů cizinců. „Nesplnění povinností cizinců je v řadě případů přestupkem, za který je ukládána pokuta.“²⁸

Základní povinnosti pro cizince jsou obsaženy přímo v Zákoně o daních z příjmů (č. 586/1992 Sb.) „Jedná se zejména o registrační povinnost, povinnost podávat přiznání k dani z příjmu fyzických osob, povinnost ustanovit si zmocněnce v tuzemsku pro doručování, povinnost platit zálohy na daň z příjmu.“²⁹

²⁷ ČIŽINSKÝ, P. a kol. *Cizinecké právo*, Praha: Linde, 2012. s. 188.

²⁸ ČESKO. Zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů. In: *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1999, částka 106. s. 7435.

²⁹ VYŠKOVSKÁ, M. *Cizinci a daně*, Praha : ASPI, a.s., 2005. s. 105.

3 CIZINCI NA ÚZEMÍ ČR

Obsahem této kapitoly je charakteristika struktury cizineckého práva a pobytu cizinců z právního hlediska. Dále posoudit a vymezit druhy pobytu cizinců na území ČR, jelikož základem a vstupní podmínkou legálního pobytu v České republice je proces a právní styk cizince a české legislativy. Kapitola se bude věnovat a zabývat pojmy legálního pobytu a pobytových režimů v České republice.

3.1 Struktura cizineckého práva

Cizinecké právo ČR je strukturováno těmito následujícími dimenzemi. Především, se jedná o **pobytové režimy**, a to:

- ✓ cizinci ze třetích zemí
- ✓ občané EU (a jejich rodinní příslušníci),
- ✓ azyl/mezinárodní ochrana,
- ✓ jiné režimy: např. dočasná ochrana.

Pro hlubší porovnání je zapotřebí rozebrat jednotlivou definici každé kategorie cizinců zvlášť, jelikož každá kategorie cizinců má velmi odlišnou specifickou charakteristiku, která je odlišná od práv a povinností občanů ČR.

Pobytovými účely cizince „mezi které patří zejména výdělečná činnost (zaměstnání či podnikání), rodinné soužití, humanitární situace, studium, turismus, aj.“³⁰ Jedná se o vízový systém cizinců, podle kterého se odvíjí pobytový účel, na základě kterého poté příslušný organ vydá platné legální povolení zdržování se na území ČR. Zde můžeme uvést i pobytový účel - společné soužití rodiny nebo sloučení rodiny.

Občanem třetí země je občan státu, který není členem EU a není zároveň občanem Islandu, Lichtenštejnska, Norska a Švýcarska. Jedná se o osoby, které nemají občanství České republiky, nejsou občané EU a zároveň nejsou ani jejich rodinnými příslušníky. Tato kategorie cizinců je nejvíce omezena legislativním právem, možnostmi a vstupem na území EU, a jsou mnohem znevýhodněni než občané EU.

³⁰ ČIŽINSKÝ, P. a kol. *Cizinecké právo*, Praha : Linde, 2012. s. 28.

Přechodný pobyt:

- bez víza,
- diplomatické nebo zvláštní vízum,
- krátkodobé vízum:
 - letištní vízum,
 - průjezdní vízum,
 - vízum k pobytu do 90 dní.

Dlouhodobé vízum:

- vízum k pobytu nad 90 dnů,
- povolení k dlouhodobému pobytu,
- vízum k pobytu nad 90 dnů za účelem strpění pobytu,
- povolení k dlouhodobému pobytu za účelem strpění pobytu,
- na výjezdní příkaz.

Trvalý pobyt:

- povolení k trvalému pobytu,
- svěření cizince do náhradní výchovy.

Přechodný pobyt - pobyt do maximální délky 90 dnů (osobní návštěvy, služební cesty). Tento druh pobytu je omezen možnostmi právního postavení. „Držitelé krátkodobého pobytu mohou obdržet krátkodobé vízum a to vízum s omezenou územní platností a letištní průjezdní vízum anebo povolení pobývat bez víza v rámci bezvízového pobytu.“³¹ Na žádost kontrolních orgánů, potvrzením o přechodném pobytu může cizinec prokazovat svůj pobyt na území České republiky během jeho platné lhůty.

Dlouhodobý pobyt - pobyt delší než 90 dní. „Přechodný pobyt počíná dnem a hodinou překročení státních hranic České republiky, je-li hraniční kontrola prováděna mimo území, nebo dnem a hodinou ukončení hraniční kontroly, je-li tato prováděna na státních hranicích České republiky nebo o překročení těchto hranic.“³² Tento druh pobytu je určen pro kategorie cizinců ze třetích zemí, které lze také oddělit od pobytu krátkodobého, přičemž hranicí je nepřetržitá délka pobytu 90 dnů.

³¹ ČIŽINSKÝ, P. a kol. *Cizinecké právo*, Praha : Linde, 2012. s. 29.

³² ČESKO. Zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů. In: *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1999, částka 106. s. 7410.

„Žádost o povolení k dlouhodobému pobytu je oprávněn podat cizinec, který na území pobývá, na vízum k pobytu nad 90 dnů.“³³

Po dosažení pěti let dlouhodobého pobytu, mají cizinci možnost požádat o přidělení trvalého pobytu. **Trvalý pobyt** se vydává cizinci na dobu určitou. Po době pěti let cizinec s trvalým pobytem, má možnost požádat o přidělení státního občanství. Ovšem možnosti trvalého pobytu se přirovnávají k možnostem postavení českého občana ve většině právních záležitostí. Jde především o sociální oblast a oblast výdělečné činnosti.

Cizinec s trvalým pobytem nemá žádná omezení při vstupu na trh práce, nepotřebuje přitom pracovní povolení a jeho pracovní podmínky u zaměstnavatele se řídí uzavřenou pracovní smlouvou podle zákoníku práce.

Zaměstnavatel má pouze povinnost informovat úřady o tom, že takového cizince zaměstnává, a to ze statistických důvodů. Pokud cizinec o zaměstnání přijde, může se evidovat jako uchazeč na úřadu práce a při splnění zákonných podmínek žádat o podporu v nezaměstnanosti.³⁴

Postavení dlouhodobě pobývajícího rezidenta. Základní podmínkou pro přiznání je 5 let nepřetržitého dlouhodobého pobytu na území ČR. Zpravidla je toto postavení přiznáno již v rozhodnutí o povolení k trvalému pobytu. Žádost o přiznání se také podává na Ministerstvu vnitra.

Členské státy EU: „Belgie, Bulharsko, Česká republika, Dánsko, Estonsko, Finsko, Francie, Chorvatsko, Irsko, Itálie, Lucembursko, Kypr, Litva, Lotyšsko, Maďarsko, Malta, Německo, Nizozemsko, Portugalsko, Polsko, Rakousko, Rumunsko, Řecko, Spojené království velké Británie, a Severního Irska, Slovensko, Slovinsko, Španělsko a Švédsko.“³⁵

³³ ČESKO. Zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů. In: *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1999, částka 106. s. 7414.

³⁴ ČESKO. Zákon č. 186/2013 Sb., o státním občanství. In: *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2013, částka 12. s. 231.

³⁵ *Ministerstvo vnitra České republiky : Občane EU a jejich rodinní příslušníky* [online]. 2014, [cit. 14. února 2015]. Dostupný z: <http://www.mvcr.cz/clanek/kdo-je-obcan-treti-zeme-asp>.

Občané a rodinní příslušníci občanů EU

„Jsou to:

- manžel, manželka nebo partner či partnerka, se kterým/kterou občan EU uzavřel registrované partnerství,
- dítě mladší 21 let nebo takové dítě manžela či manželky,
- rodič občana EU mladšího 21 let, kterého vyživuje a se kterým žije ve společné domácnosti,
- nezaopatřený přímý příbuzný ve vzestupné či sestupné linii nebo takový příbuzný manžela/ manželky občana EU (tj. nezaopatření předci a potomci).“³⁶

Mezinárodní ochrana buď formou azylu, nebo speciální doplňkové ochrany, tyto osoby mají stanovenou příslušným státem určitou ochranou dobu právního režimu. Účel azylu spočívá v tom, aby cizincům byla poskytnuta ochrana před pronásledováním v zemi jejich původu, a to:

- pronásledování v zemi jejich původu při uplatňování politických práv a svobod,
- pronásledování z důvodu rasy, náboženství, příslušnosti k určité sociální skupině,
- pronásledování pro zastávání určitých politických názorů.

Každý cizinec má právo požádat o azyl, s čímž se obrací na ministerstvo vnitra (OAMP), které rozhoduje o tom, zda cizinci žádajícímu v ČR o udělení azylu náleží v konkrétním případě ochrana. Za podmínek stanových v zákoně o azylu, lze udělit azyl i za účelem sloučení nebo v případě hodném zvláštního zřetele - azyl z humanitárních důvodů.

Pokud je žadateli azyl udělen, stává se z něj azylant neboli uznaný uprchlík. Zjednodušeně můžeme říct, že azylant má stejná práva jako český občan. Má přístup k sociálnímu systému, ke vzdělávání, zdravotnictví, na trh práce, přitom mu stát pomáhá při jeho integraci do společnosti (nabídka kurzu českého jazyka, zajištění bydlení, zajištění sociálního pracovníka nebo psychologa).

³⁶ *Ministerstvo vnitra České republiky : Kdo je občan EU a jeho rodinný příslušník.* [online]. 2014, [cit. 14. února 2015]. Dostupný z: <http://www.mvcr.cz/clanek/kdo-je-obcan-eu-a-jeho-rodinny-prislusnik-209966.aspx>.

Nemalou roli v životě cizince hraje možnost získání státního občanství hostitelské země. V České republice se **nabývání státního občanství** řídí podle nového zákona o státním občanství platného dnem 1. ledna 2014.

„Státní občanství je trvalý právní svazek fyzické osoby ke státu, jehož obsahem jsou vzájemná práva a povinnosti stanovená vnitrostátním zákonodárstvím. Nová právní úprava plně opouští princip jednoho státního občanství a naopak se zcela přiklání k možnosti existence dvojího (či vícero) státního občanství.“³⁷

„Státní občanství České republiky se nabývá:

- a) narozením,
- b) určením otcovství,
- d) nalezením na území České republiky,
- e) udělením,
- f) prohlášením,
- g) v souvislosti se svěřením do ústavní, pěstounské nebo jiné formy náhradní péče.“³⁸

Na žádost cizince státní občanství České republiky uděluje Ministerstvo vnitra, ovšem žadatel o státní občanství musí splnit následující stanovené podmínky:

- trvalý pobyt v ČR po dobu nejméně 5 let (u občanů EU jsou to 3 roky),
- nebyl v posledních 5 let v ČR pravomocně odsouzen pro úmyslný trestný čin,
- prokázal znalost českého jazyka a znalost českých reálií,
- plní povinnosti dle cizineckého zákona a povinnosti v oblasti zdravotního a sociálního pojištění, daní, odvodů a poplatků.

V případě kladného rozhodnutí skládá cizinec před tajemníkem obecního úřadu obce s rozšířenou působností státoobčanský slib a zároveň je mu předána Listina o udělení státního občanství ČR. Po složení slibu se cizinec stává státním příslušníkem České republiky.

³⁷ Ministerstvo vnitra České republiky : *Informace k novému zákonu o státním občanství ČR*. [online]. 2014, [cit. 14. února 2015]. Dostupný z: <http://www.mvcr.cz/clanek/informace-k-novemu-zakonu-o-statnim-obcanstvi-cr.aspx>.

³⁸ ČESKO. Zákon č. 186/2013 Sb., o státním občanství. In: *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2003. Částka 12. s. 231.

3.1.1 Migrace cizinců a její důvody

„Migrace je pozitivní životní strategie ke zvýšení vyhlídek jedince, rodiny nebo celé komunity a bude realizována jakýmkoliv prostředky, které jsou k tomu nutné.“

F. Duvell

Pojem **migrace** pochází z latinského slova „migratio“- stěhování, neboli pohyb z místa na místo. Jedná se o sociologický proces, který vyznačuje existenci člověka v čase a prostoru. Migrace rozdělujeme na vnitřní (stěhování uvnitř státu) a vnější (stěhování jedince vně státu). Zde mohou být různé důvody například práce, studium, nebo jiné perspektivní možnosti. Matoušek hovoří o migraci vnitrostátní a mezinárodní jako o „*stěhování obyvatel z jednoho regionu do jiného regionu.*“³⁹

„Přistěhovalectví je oblast plná rozporů. Přitom to, jak se členské země Evropské unie v příštích desetiletích s tímto fenoménem vypořádají, bude patrně jednou z nejdůležitějších zkoušek, jimž budou vystaveny.“⁴⁰

V České republice se po roce 1989 změnil politický systém, tím migrace cizinců prudce stoupla a Česká republika se stala pro cizince žádanou zemí.

Dnes můžeme říct, že Česká republika už dávno není přestupní zemí, kam lidé přicházejí, aby potom zase odešli do jiného státu. Proto v České republice momentálně žije mnoho lidí z celého světa, aby mohli dostat lepší vzdělání a realizovat se.

Hlavním základním lidským právem, podle Listiny základních práv a svobod, je právo na život. Každý jedinec, který se narodil, má právo na život a právě tato podmínka lidského bytí je pohyb z místa na místo.

„Migrační trendy mají s narůstající ekonomickou a sociální globalizací vzestupný charakter a se vstupem ČR do Evropské unie se předpokládá její další kvantitativní růst.“

³⁹ MATOUŠEK, O. *Slovník sociální práce*. Praha: Portál, 2003. s. 109.

⁴⁰ DUŠAN, D. *Nelegální ekonomické aktivity migrantů*. Praha : Karolinum. 2008. s. 9.

Prioritou současné vlády je řízená migrace, resp. snížení počtu nelegální pracovní síly na českém trhu práce.⁴¹

Migrace má řadu příčin, tudíž nemá jednu podobu. Jde o soubor různorodých pohybů. Podle délky pobytu migrantů v cílové zemi definujeme druhy migrace. Jako jsou krátkodobé/dočasné, dlouhodobé a trvalé.

Dalším kritériem je příčina a následek migrace, a to dobrovolná a nedobrovolná. V neposlední řadě dochází k dělení z hlediska legálního přechodu přes hranice státu, nazývaným legální a nelegální migrací, kterou se budeme konkrétněji zabývat v další podkapitole.

Pojďme se podívat na to, jaké důvody vedou jedince nebo rodiny opouštět své domovy. Zda je to naděje na lepší život nebo snaha zajistit alespoň základní životní potřeby pro své příbuzné. Jsou-li to ekonomické potřeby, snaha zajištění obživy, lepší práce, touha po bezpečí a ochraně, když ve své zemi jsou občanské nepokoje, válečné konflikty nebo politické režimy či pronásledování, diskriminace atd. Všechny tyto důvody, které poslední dobou ve světě neustále narůstají, jsou jakýmsi „hnacím motorem“ snahy a touhy za lepším životem, účelné zlepšení stávající životní situace.

Motivů k odchodu ze své původní země je celá řada. Migraci dělíme na nucenou nebo dobrovolnou migraci. Vždy to vyžaduje dávku odvahy, jelikož dochází k obrovské změně, která může zcela změnit celý dosavadní život.

Na začátku mají všichni přistěhovalci potíže s adaptací na cizí kulturu. V tomto ohledu je důležité porozumět podmínkám, za nichž bude přizpůsobení se novým kulturním normám co nejvíce bezbolestné pro migranta i hostitele své země, kteří pomohou budovat důvěru, komunikaci s novými spoluobčany.⁴²

„Motivace imigrace se u cizinců v průběhu času proměňuje, zaniká a vzniká a u každého jednotlivého imigranta probíhá individuální socializace, adaptace a sžívání s místními hodnotami a kulturou.“⁴³

⁴¹ MAREŠ, M. a kol. *Etnické menšiny a česká politika*. Brno : Centrum pro studium demokracie a kultury. 2004. s. 32.

⁴² DRBOHLAV, D. *Nelegální ekonomické aktivity migrantů*. Praha : Karolinum, 2008. s. 20-22.

⁴³ ŠÍŠKOVÁ, T. a kol. *Menšiny a migranti v České republice*. Praha : Portál, 2001. s. 19.

3.1.2 Nelegální migrace a její následky

Velmi nebezpečným fenoménem je nelegální migrace, která není v souladu se zákonem. Tím, že není podle práva a zákonů, podkopává se sama podstata dodržování principů práva. Řady rizik se dopouští jak nelegální migrace, tak i neoprávněné aktivity migrantů. Především na prostředí, ve kterém jsou, dále na prostředí, přes které migrovali, a také i na původní prostředí ze kterého odešli. Proto nelegální migraci je dost složité odhalit nebo přímo ovlivnit. V posledních letech se tomuto tématu věnuje větší pozornost, jelikož stále přibývá případů odhalování těchto nelegálně pobývajících migrantů. „Nelegální ekonomickou aktivitou migrantů rozumíme situaci, kdy migrant nemá příslušné povolení k pobytu a současně i k práci/podnikání, nebo má příslušné povolení k pobytu (např. turistické vízum), ale nelegálně pracuje či podniká (nemá povolení k práci nebo k podnikání).“⁴⁴ Nejčastější obcházení právních předpisů, je v první řadě - nelegální práce. Obzvláště u cizinců se jedná o práci vykonanou v rozporu s pracovními předpisy, o práci bez platného pracovního povolení k zaměstnání (více v kapitole zelené karty). Pro právnické osoby, je to zaměstnávání osob cizí státní příslušnosti, kteří se na území ČR nacházejí bez pobytového oprávnění. Nedodržování těchto právních předpisů, které jsou stanovené státem, vede k řadě negativních dopadů a následků.

Především se jedná o:

- únik z daňového systému,
- neodvádění pojistného na sociální zabezpečení,
- neodvádění příspěvku na státní politiku zaměstnanosti,
- krácení odvodu zdravotního pojištění.

Všechny tyto dopady jsou velkým problémem pro společnost a stát. Konstatovat můžeme i fakt, že nelegální migrace má řadu rizik i po samotného cizince, kdy velmi často dochází i k porušení základních lidských práv.⁴⁵ Evropská komise v roce 2007 navrhla směrnici k harmonizaci postihu osob zaměstnávajících nelegálně pobývajících migranty. Jedná se především o postih zaměstnavatelů. Větší důraz je kladen na legální migraci, totiž legislativní návrhy týkající se legální migrace, tímto by mělo být omezeno riziko vzniku nelegální migrace.

⁴⁴ DRBOHLAV, D. *Nelegální ekonomické aktivity migrantů*. Praha : Karolinum, 2008. s. 20.

⁴⁵ VYŠKOVSKÁ M. *Cizinci a daně*. Praha : ASPI, 2005. s. 14-19.

4 POSTOJE ČESKÉ SPOLEČNOSTI K CIZINCŮM

Následující kapitola se zabývá fungováním cizinců ve společnosti, klade důraz, na pohled jejich životní situace. Zároveň posoudí postoje české veřejnosti k cizincům, bude se věnovat překážkám a bariérám, které stojí na straně cizinců a i na to, jak je vnímá česká veřejnost.

4.1 Fungování cizinců ve společnosti, pohled na životní situace

Životní situací cizinců rozumíme soubor životních okolností a situací, které jsou na denním pořádku. Jedná se o požadavek prostředí a člověka, který se snaží na tyto potřebné požadavky reagovat a tím se snaží zvládnout stávající problémy.

Především jsou to:

- tělesné potřeby (jídlo, pití, bezpečí, ochrana nebo zdravotní péče),
- potřeby osobního uspokojení (vzdělávání, náboženství, odpočinek, dobré zaměstnání, úspěch, kariéra),
- emocionální potřeby (pocit spokojenosti, pochopení, vzájemné péče, porozumění).

Každý cizinec má svá očekávání vůči svému prostředí a vůči naplnění svých potřeb. Pojďme odpovědět na otázku, co znamená životní situace a naplnění cílů? Jde-li o kvalitu života, o schopnost vést normální život, naplnění cílů a spokojenosti? Přitom prostředí, klade na cizince určitá očekávání a konkrétní požadavky. Pokud jsou tato očekávání vzájemná, můžeme mluvit o úspěšné harmonii, pokud jsou rozličná, nastává problém. Buď je to cizinec, který na své prostředí klade velké požadavky, nebo prostředí klade velké nároky na cizince. Ovšem, vše závisí na každém jedinci, jak se snaží přizpůsobit a zvládat tyto překážky. Důležité je „, prožívání a uvědomování si sebe sama, své jedinečnosti a odlišnosti od ostatních.“⁴⁶

I přesto, že se cizinec odvážil opustit svou domovskou zemi, klade společnost na cizince nemalé nároky. Především v tom směru, že stát hostitelské země vyžaduje, aby

⁴⁶ HARTL P., HARTLOVÁ H. *Psychologický slovník*. Praha : Portál, 2009. s. 221.

cizinec ihned prováděl výdělečnou činnost a pokud se nejedná o studenty, nemá ani žádné zvláštní vlivy vůči sociálním dávkám či registraci na Úřadu práce.

4.1.1 Charakteristika postoje české veřejnosti k cizincům

Než se začneme věnovat charakteristice postoje české společnosti k cizincům, nejprve vysvětlíme pojem postoj, předsudek a stereotyp.

„**Postoj** - hodnotící vztahy zaujímané jednotlivcem vůči okolnímu světu, jiným subjektům i sobě samém, které zahrnují i tendenci chovat se či reagovat určitým relativně stabilním způsobem. Postoje jsou vytvářeny jednotlivcem od dětství na základě spontánního učení v rodině a v jiných sociálních prostředích. Jsou determinovány kulturně, tj. mají specifický obsah v jednotlivých kulturních skupinách.“⁴⁷

„**Předsudek** - druh iracionálního, emociogenního postoje, který je obvykle převzat jako již hotový názor nebo smýšlení o něčem a je obvykle negativní. Pro svou emocionální podstatu jsou předsudky psychicky hluboko zakořeněny a odolávají pokusům vykořenit je racionální argumentací. Blokuje inovativní myšlení a jednání i komunikaci, vede někdy ke xenofobiím, přehnané sociální kontrole, diskriminaci, agresivnímu chování. Nejčastěji se hovoří o předsudcích rasistických či nacionalistických, morálních a náboženských.“⁴⁸

Stereotyp je založen na znalostech, obrazech, které si člověk sám vytváří, nebo tyto znalosti, obrazy mu byly dány.

Představy, názory a postoje jsou přenášeny generačně a jsou stabilní, proto je velice obtížně je změnit. K potlačení racionálního obsahu a emocionálního náboje nedochází bez překážek a neustálého zlepšení vývoje a legalizace.

V dnešní době hrají velkou roli média. Jak média předávají informace veřejnosti, tak veřejnost tyto informace bude přijímat, zpracovávat a vykládat. Lidé si zvykli, že příliv imigrantů a žadatelů o azyl vyvolává konkurenci na trhu práce. Obavy z možného růstu kriminality nebo růstu organizovaného zločinu, domněnku toho, že nelegálně

⁴⁷ PRŮCHA, J. *Multikulturní výchova: příručka (nejen) pro učitele*. Praha : Triton, 2006. s. 78.

pobývajícím cizincem je pachatel trestné činnosti či jiné domněnky. To znamená, že nositel předpokladů hodnotí příslušníky určitého etnika, aniž by posuzoval samotného jedince.

Nemalou roli hraje rasismus a xenofobie. Postoje rasismu a xenofobie mohou souviset s komunistickou minulostí v České republice. Vzhledem k tomu, že dříve nebyla možnost masové migrace, projevoval se nízký počet migrujících cizinců na území ČR, lidé tím neměli možnost porovnat výhody a nevýhody příchodu příchozích migrantů.

Zde je především migrace a zvyšování počtu cizinců, což poslední dobou vyvolává nejistotu celé společnosti.

Xenofobie znamená v doslovném překladu strach z cizinců. Tento pojem vychází z neznalosti, z negativních názorů, příčin, které se navzájem prolínají, vzájemně prohlubují a doplňují.

4.1.2 Cizinci, jejich překážky a bariéry v české společnosti

Cizinci, kteří přicházejí do cizího státu, si nekladou otázku, jak bude probíhat jejich začleňování do společnosti, zda zdolají překážky či bariéry, které se jim postaví do cesty.

Tito cizinci přicházejí zpravidla proto, že je k tomu vedou problémy v jejich zemi, možná, že hledají zaměstnání, nebo chtějí podnikat, či zajistit základní potřeby pro sebe a svoji rodinu. Především chtějí vydělat nějaké peníze, či touží po vzdělání a mají motivaci nějakého zisku, proto se musí zdržet nějaký čas na území cizího státu.

Možné je, že na začátku tito lidé nezamýšlí na území setrvat dlouhou dobu. Poté, se časem doba setrvání na určitém místě postupně prodlužuje. Jelikož má cizinec svůj sen, za kterým se vydal do cizího státu a snaží se ho uskutečnit, měla by společnost vytvořit potřebné podmínky a dostatečné příležitosti pro ty, kteří mají zájem a chtějí se angažovat pro přínos státu. Pokud však dochází k opačnému výsledku, jsou tito jedinci znevýhodněni v běžném životě a mají pocit sociálního vyloučení.⁴⁹

⁴⁹ DRBOHLAV, D. *Nelegální ekonomické aktivity migrantů (Česko v evropském kontextu)*. Praha : Karolinum. 2008. s. 57-63.

Člověk se v zahraničí setkává s mnoha překážkami. Tyto překážky a bariéry, se kterými se cizinci setkávají, se často opakují. Proto by stát měl vytvořit podmínky pro cizince tak, aby se tyto překážky a bariéry minimalizovaly a postupně odstraňovaly.

Především, jedná se o tyto překážky:

- komunikace s institucemi veřejného sektoru,
- jazyková a komunikační bariéra,
- orientace na trhu práce,
- bariéra prvního zaměstnání,
- nejistota nebo nízká motivace.

Základní překážkou je upozornění na komunikaci s institucemi veřejného sektoru. Především se jedná o komunikační bariéru a neochotu úředníků jednat v některém ze světových jazyků. Získání tak základní informace je mnohdy hlavní překážkou. Neprofesionální přístup úředníků, složitá administrativa, opakované návštěvy OAMP MV, hodiny čekání a vyřizování potřebných podkladů mohou mít negativní důsledky na adaptace cizinců.

Znalost jazyka a komunikační schopnosti jsou hlavní překážkou cizinců. Na to, aby se cizinec cítil soběstačným a nezávislým, musí především umět jazyk hostitelské země, mít možnost volného přístupu k práci, vzdělání a schopnost se o sebe postarat.

Na první pohled není vše tak jednoduché, všechny tyto základní potřeby se cizinec musí naučit. Proto tyto základní prvky, usnadňující život migrantů, jsou pro hostitelskou společnost přínosem, a proto jsou i společností příznivěji vnímány. V evropských státech je výuka jazyka hostitelského státu součástí integračního programu, který je přístupný všem cizincům, kteří se rozhodli legálně a dlouhodobě usadit.

V současné době je kromě povinnosti splnit základní jazykovou zkoušku z českého jazyka při podání žádosti na přidělení trvalého pobytu a při nabytí státního občanství ČR, je také povinnost prokázat i znalost českých reálií. Tyto zkoušky jsou dostupné pro všechny a lze je v případě neúspěšného absolvování znovu opakovat. Při nedodržení podmínek a nesplnění potřebných povinností nemůže být prodloužen trvalý pobyt nebo bude žádost zájemců o státní občanství zamítnuta. Mnoho cizinců má problém v orientaci na trhu práce, a to především jak při orientaci v české legislativě, tak

i v pracovní orientaci, v hledání zaměstnání, nebo dokonce udržení se v zaměstnání. Legislativa českého zákonodárství se neustále mění, navíc poslední dobou můžeme konstatovat fakt, že legislativa zpřísnila podmínky, a to jak vízového, tak pobytového charakteru v neprospěch legálně pracujících cizinců, jedinců nebo celkově rodin.

V dnešní době nabízejí neziskové organizace široký program nabídek kurzů, kde je možnost se seznámit s různými postupy v české legislativě, především i to, jak si uchazeč má vést u přijímacího pohovoru, jaké jsou možné postupy při ztrátě zaměstnání apod. Bariéra prvního zaměstnání. Při nekvalitním zaměstnání může nastat frustrace k realizaci pracovních možností. Pokud cizinec nemá možnost využít svoji kvalifikaci, může se tak dostat do horších pracovních podmínek. Obzvláště se jedná o cizince ze třetích zemí, držitele platného dlouhodobého pobytu. Tito cizinci musí nastoupit do zaměstnání pouze s platným pracovním povolením. V případě, když zaměstnavatel zruší pracovní poměr, cizinci nemají možnost přihlásit se na příslušný úřad práce, zároveň jim může být zrušeno pracovní vízum za účelem zaměstnání.

Nejistota neboli nízká motivace jsou další významnou bariérou cizince. Vzhledem k tomu, že cizinec nemá možnost více se realizovat, zaniká možnost seberealizace, a tak vzniká nejistota a ztráta motivace. Bezesporu s tím souvisí řada legislativních práv a povinností, které se poslední dobou hodně zpřísnily, a cizinci nezbývá nic jiného, než je překonat.⁵⁰

Pokud analyzujeme celkovou legislativu cizineckého práva, je postavena vůči cizincům velice komplikovaně. Realitou je, že pokud cizinec, který chce pobývat v ČR legálně, musí projít důkladnou kontrolou jak ze strany státu (přes vyřizování osobních dokladů k legálnímu pobytu, které stojí nemálo peněz), tak přes řadu jiných bariér, s nimiž se cizinci často setkávají.

⁵⁰ DRBOHLAV, D. *Nelegální ekonomické aktivity migrantu (Česko v evropském kontextu)*. Praha : Karolinum. 2008. s. 103-122.

5 ŽIVOT CIZINCE V ČR

Integrace cizince je velmi důležitým momentem v životě cizince, který se rozhodne v hostitelské zemi zůstat na delší dobu nebo natrvalo. Co přesně znamená integrační politika cizinců, instituce a jaké nabídky služeb mohou cizincům poskytnout, se budeme věnovat v této kapitole. V poslední podkapitole zhodnotíme podmínky pro cizince a doporučíme zlepšení cizinecké problematiky v ČR.

5.1 Integrační politika cizinců v ČR

V současné době je integrační politika klíčovým politickým tématem, protože záleží na rozhodování kdo a jak, na základě jakých podmínek bude přijat do hostitelské země. Zde hraje roli i fakt, že integrační politika je ovlivněna vstupem ČR do Evropské unie, směřovaným k evropským legislativním postupům.

Ovšem otázka integrace cizinců pobývajících na území ČR je bezpochybně důležitá. Ekonomická krize a celosvětové nepokoje, které jsou důsledkem opatření, mají dopad na celou společnost a zároveň i napětí mezi cizinci a změny společnosti. Proto nedodržení stanovených požadavků integrační politiky je sankcionováno, a tak otázka integrace cizinců zůstává na úrovni spolupráce s EU a nabývá důležitosti.

Integrace cizinců je chápána jako proces postupného začleňování imigrantů do struktur a vazeb společnosti domácího obyvatelstva a je důležitým procesem, protože pomáhá řešit akutní problémy s náboženstvím a udržování mírových vztahů. Řada turistů, studentů, podnikatelů, zaměstnanců mezinárodních korporací stejně jako migranti, se musí přizpůsobit cizí kultuře.

„Na základě usnesení vlády ČR ze dne 11. prosince 2000 č. 1266 byla přijata „Koncepce integrace cizinců“, která „počítá od svého vzniku se zapojením řady resortů: Ministerstvo vnitra, Ministerstvo práce a sociálních věcí, Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, Ministerstvo zahraničí, Ministerstvo zdravotnictví, Ministerstvo pro místní rozvoj, Ministerstvo kultury a Ministerstvo průmyslu a obchodu.“⁵¹

⁵¹ *Ministerstvo vnitra České republiky : Azyl, migrace a integrace.* [online]. 2014, [cit. 14. února 2015]. Dostupný z : <http://www.mvcr.cz/clanek/integrace.aspx>.

„Jedná se o (MV, MPSV, MŠMT, MPO, MK, a MMR) a dalších partnerů (NNO a organizace cizinců, regionální a lokální správa, akademická sféra). Reaguje tak skutečnost, že integrace cizinců je komplexní problematikou, která se dotýká mnoha oblastí.“⁵²

„Na integraci se podílí všechna zainteresovaná ministerstva ve spolupráci s místní samosprávou, nevládními organizacemi, odbory a akademickou obcí,

- integrační programy se soustředí na dlouhodobě legálně usazené cizince, kteří žijí na území ČR nejméně po dobu jednoho roku,

- povinná zkouška z českého jazyka jako podmínka státního občanství,

- důraz je kladen na občanskou výchovu a zachovávání hodnot přijímající země,

- aktivní migrační politika má za cíl s ilegální migrací a podporu „prospěšné“ migrace kvalifikovaných pracovníků.“⁵³

Cílená specifická opatření, která mají sloužit pro předpoklad úspěšné integrace cizinců v ČR je:

- znalost českého jazyka,

- ekonomická soběstačnost cizince,

- orientace cizincem společnosti,

- vzájemné vztahy cizinců a společnosti.

Hlavním cílem integrační politiky je podpořit a stanovit proces začlenění přistěhovalců tak, aby byl přínosný pro obě strany a to jak pro stát, tak i pro jednotlivce nebo skupinu. Tento proces by měl být srozumitelný, dostupný a zároveň nenáročný. Především jde o samotné problémy cizinců, a to jak neznalost reálií, zákona, jazyka, podmínek a hodnot hostitelské země.

Politika hostitelské země, by měla reagovat na tyto potřeby, a především akceptovat a respektovat potřeby přistěhovalců. Stát, společnost a přistěhovalci by se měli stát „MY“, což znamená, že všichni jsou příslušníky dané společnosti.

Integrace je jednou z klíčových otázek, které se poslední dobou vyskytují, a to ve všech trendech, které jsou otevřené v ekonomických, sociálních, politických, migračních a dalších oblastech lidské existence.

⁵² *Ministerstvo vnitra České republiky : Azyl, migrace a integrace.* [online]. 2014, [cit. 14. února 2015]. Dostupný z : <http://www.mvcr.cz/clanek/integrace.aspx>.

⁵³ MIROSLAV, M. a kol. *Etnické menšiny a česká politika.* Brno : Centrum pro studium demokracie a kultury. 2004. s. 33.

Pojem integrity by se dal přeložit jako „zlepšující proces“, kde se jedná o zlepšení struktury a zlepšení situace. Nicméně mezinárodní zkušenosti analyzované z hlediska mezinárodních vztahů, vedou k závěru, že cíle, jako je zachování míru, bezpečí, větší bezpečnosti, sociálních přínosů v důsledku hospodářské spolupráce integrace, lze považovat jako kritéria pojmu integrace. Kromě toho můžeme dodat, že integrační procesy, jako faktory ve vývoji světa a světové politiky, jsou ve stavu neustálého vývoje a změn.

V daný moment by měla být nejenom politika, ale i organizace a veřejnost zapojena po vytváření koncepce na potřeby přestěhovalců. „Integrační politiky jsou zacíleny především na potřeby, jimiž se přistěhovalci liší od jiných znevýhodněných skupin společnosti. Proto cílem integračních politik je napomáhat této adaptaci a získávání potřebných sociálních kompetencí.“⁵⁴

Integrace cizinců má obšírný význam pro ekonomický a hospodářský rozvoj hostitelské země. Z toho důvodu je zapotřebí s těmito jedinci spravedlivě zacházet.

Z toho všeho vyplývá, že integrace do společnosti je nepřetržitý oboustranný proces, který se opírá o vzájemná práva a odpovídající povinnosti jak cizinců a přistěhovalců, tak i hostitelského státu.

Hovoříme-li o integraci, je zapotřebí vymezit kategorie imigrantů. Jedná se, o jedince, kteří pocházejí ze zemí s nízkou životní úrovní a odlišným prostředím, kteří po příchodu do hostitelské země vytvoří svoji vlastní část, nebo spolek s kulturním prostředím své domovské země. I přes snahu zapojení do společnosti vznikají ze strany společností bariéry, jelikož se imigranti cítí v majoritní společnosti odtržení.

Existují dva důvody imigrace, a to:

- ekonomický důvod,
- politický důvod.

Pokud se obyvatelé slabších, chudších zemí rozhodnou opustit svoji zemi s tím, že chtějí zbohatnout nebo dosáhnout vyšší životní úrovně, lepšího vzdělání, jedná se o ekonomické důvody. Můžeme říct, že tento typ imigrace je nejvyšší. Pokud v zemích, kde probíhá ozbrojený nebo válečný konflikt, se obyvatelé těchto zemí rozhodnou opustit své domovy, jedná se o politické důvody. Tento typ imigrace je blízký především méně

⁵⁴ BARŠA, P. *Politická teorie multikulturalismu*. Brno : Centrum pro studium demokracie a kultury, 2003. s. 9-10.

rozvinutým zemím, i když můžeme říct, že nejsou výjimkou i země více rozvinuté, kde se poslední dobou vyskytují útoky a nepokoje.

Do těchto skupin spadají:

- žadatelé o azyl,
- azylanti,
- občané jiných států, přestěhovalci (cizinci s krátkodobým, dlouhodobým, trvalým pobytem),
- přistěhovalci, kteří žádají o české občanství,
- žadatelé o dočasnou ochranu (například z důvodu válečného konfliktu). Tato skupina (žadatelů o dočasnou ochranu) se usazuje v hostitelské zemi pouze dočasně a tak neklade důraz na to, aby se trvale usadila, v hostitelské zemi je pouze dočasně, dokud se neodstraní překážky (například ukončení válečného nebo ozbrojeného konfliktu) v její domovské zemi.

Důsledek imigrace p. R.Vance Peavy označuje takto: „jedna se o otevírání hranic a skutečnosti, že dochází k přílivu utečenců z nesnesitelných životních podmínek. Pohyb lidí a jejich přesídlování má vážný vliv na podobu odborného provázení a poradenství, vzdělávání, zdravotnictví, sociální asistence a pořádkové policie. V některých případech cítí následky takového zvyšování populace z různých kultur místní pracovní trh i celé komunity. Těžko lze pochybovat, že poradci jsou – nebo by být měli – ústředními postavami procesu, který umožňuje, aby se uprchlíci a imigranti naučili orientovat v hostitelské kultuře.“⁵⁵

Politika integrace cizinců spočívá především na těchto principech:

- efektivity integračního opatření,
- zvyšování informovanosti všech účastníků v procesu integrace,
- především spolupráce všech, kdo může přispět k úspěšnému průběhu integrace,
- zapojení nových nástrojů (přímá spolupráce s obcemi),
- podpory rozvoje občanské společnosti (vytvářením regionálních integračních centr zejména v regionech,

⁵⁵ PEAVY, R. *Sociodynamické poradenství: konstruktivická perspektiva*. Praha : Dům zahraniční spolupráce pro centrum Euroguidance, 2013. s. 197.

- jasných a pochopitelných výsledku dohromady všech integračních a adaptačních aktivit, zvýšení spolupráci státních a nevládních institucí,
- podpoření role neziskového sektoru v oblasti integraci cizinců.

Neodkladným cílem je také i to, že realizace této politiky ve vztahu k imigrantům hraje důležitou roli. Svým přispíváním k evropské rozmanitosti obohacovali a budou obohacovat evropskou společnost. Nicméně „úcta k lidským právům a prosazování dobrých vztahu mezi státy a komunitami vyžaduje vládní zásahy.“⁵⁶

5.1.1 Instituce a nabídka služeb pro cizince

Tato podkapitola se bude zabývat institucemi a organizacemi, které se věnují aktivní činnosti cizinecké problematiky, otázkám integrace a migrace cizinců v ČR. Tyto instituce hrají v oblasti integrace cizinců velmi důležitou roli, především v informovanosti a podpoře v přístupu, jak na trhu práce, tak i ve vzdělání. Jedná se o státní instituce a nevládní organizace, jejichž seznam je dostupný na webových stránkách přímo konkrétních institucí, nebo na stránkách Ministerstva vnitra či MigraceOnline.cz.

V současné době existuje v České republice velké množství integračních center a neziskových organizací, které kladou velký důraz na podporu integrace a adaptace cizinců, především se jejich prostřednictvím nabízí sociální a právní poradenství, základní informace o hostitelské zemi, asistence při jednáních na úřadech a mnoho dalších informací, které cizinci potřebují pro integraci do společnosti.

STÁTNÍ INSTITUCE:

- Správa uprchlických zařízení (střediska uprchlického zařízení ministerstva vnitra ČR),
- Rada vlády pro národnostní menšiny (poradní a iniciativní orgán vlády),
- Odbor azylové a migrační politiky (koordinace migrační a integrační politiky v ČR).

⁵⁶ RADA EVROPY a NIESEN, J. *Rozmanitost a soudržnost : nové úkoly v oblasti integrace imigrantu a menšin*. Praha : Ministerstvo vnitra. 2000. s. 12.

NEVLÁDNÍ ORGANIZACE:

- Step by step (zaměřený na humanizaci a efektivitu vzdělávání v ČR),
- SOZE (Sdružení občanů zabývajících se emigranty),
- SIMI (Sdružení pro integraci a migraci),
- Poradna pro občanství, občanská a lidská práva (otázky práv a diskriminace cizinců),
- Poradna pro integraci cizinců (právní a sociální pomoc cizincům),
- OPU (Organizace pro pomoc uprchlíkům),
- Organizace na podporu integrace menšin,
- Multikulturní centrum Praha (občanské sdružení různých kultur v ČR),
- Most pro lidská práva (poradenství a vzdělávání pro cizince),
- Meta (Sdružení pro příležitosti mladých migrantů),
- LaStrada (řešení problematiky obchodu s lidmi),
- Konsorcium nevládních organizací pracujících s migranty v ČR,
- InBáze Brerkat (integrační aktivity v rámci komunitních a sociálních programů),
- EKS (Evropská kontaktní skupina),
- Doma v ČR (Informační portál pro cizince),
- Český helsinský výbor (integrace cizinců, ochrana rovnosti a osobní svobody),
- Charita ČR (humanitární rozvoj do zahraničí),
- CIC (Centrum pro integraci cizinců).⁵⁷

5.1.2 Zhodnocení podmínek cizinců a doporučení pro zlepšení cizinecké problematiky v ČR

Jak už bylo zmíněno, cizinci v ČR se setkávají s řadou nevýhod a problémů. Buď se jedná o pracovní podmínky zaměstnávání cizinců, nebo o vízový systém, na jehož základě se cizinec může legálně zdržovat podle pobytového režimu a v neposlední řadě jsou zde i velmi diskutovaná témata ohledně pojištění cizinců. Kde v oblasti sociálního zabezpečení pro cizince jsou důležité jak předpisy vnitrostátního práva, tak i předpisy a nařízení práva mezinárodního.

⁵⁷ *MigraceOnline.cz : Instituce a organizace v ČR online*. 2014, [cit. 14. února 2015]. Dostupný z: <http://migraceonline.cz/cz/uzitecne-zdroje/institutions-and-organizations-in-cze-3>.

Tyto předpisy jasně koordinují činnost sociálního zabezpečení tak, aby nebyly ohroženy nároky migrujících osob tak, aby migrující osoba neztratila právo a nárok na spravedlivé a rovné zacházení. Velice často se tak jedinci setkávají s problémy.

„Rada vlády pro lidská práva je poradním orgánem vlády, který sleduje dodržování a naplňování Listiny základních práv a svobod a mezinárodních úmluv v oblasti ochrany lidských práv a základních svobod. Za tímto účelem Rada může předkládat vládě návrhy ke zlepšení ochrany a dodržování lidských práv v České republice. Rada je složena z 21 zástupců státní správy a občanské společnosti a její předsedkyní je zmocněnkyně vlády pro lidská práva.“⁵⁸

Hlavní cílená opatření, která slouží k úspěšné integraci cizinců v České republice, jsou:

- znalost českého jazyka (schopnost porozumět, domluvit se),
- ekonomická a kulturní soběstačnost cizince,
- orientace cizince ve společnosti,
- vzájemné vztahy cizinců a majoritní společnosti.⁵⁹

Cizinecké právo poměrně často podléhá legislativním změnám. Je nutno podotknout, že cizinecký zákon, který vstoupil v platnost, jde přesně jiným směrem. Migraci cizinců nezastavuje, ale snaží se cizince zařadit mezi lidi druhé kategorie, kteří jsou nuceni žít v nejistotě a v neustálé závislosti na okolí.

Doporučení pro zlepšení integrace cizinců zejména:

- posílit práva cizinců na tuzemském pracovním trhu,
- poskytnout informace o jednoduché legální migraci, nabídkách práce,
- nastavit funkční systém kontrol nelegálního zaměstnávání cizinců,

⁵⁸ Vláda České republiky. *Archiv zpráv pracovních a poradních orgánů vlády*. [online]. 2014, [cit. 14. února 2015]. Dostupný z: <http://www.vlada.cz/cz/ppov/zmocnenec-vlady-pro-lidska-prava/aktuality/rada-vlady-pro-lidska-prava-se-venovala-pravum-cizincu-111850/>.

⁵⁹ KRAVCHUK, M. *Integrace a adaptace cizinců, občanů třetích zemí v ČR*. Absolventská práce. VOŠ Březnice. s. 49.

- zvýšit počet kontrol zaměstnavatelů, personálních agentur,
- vytvořit databázi ověření legálního statusu cizince,
- větší možnosti trhu práce pro vysoce kvalifikované cizince,
- větší možnosti získání legálního pobytu a zaměstnání,
- dát cizincům více práv při vyřizování legálního zaměstnání,
- zajistit informovanost cizinců již v domovské zemi (informační letáky, linky, centra o realitě pracovního trhu v zahraničí,
- dostupnost a široká nabídka státních a neziskových organizací, především ve vzdělávání (programy a kurzy českého jazyka).⁶⁰

⁶⁰ KRAVCHUK, M. *Integrace a adaptace cizinců, občanů třetích zemí v ČR*. Absolventská práce. VOŠ Březnice. s. 49.

6 PRAKTICKÁ ČÁST

Tato část bakalářské práce je zaměřena na naplnění cíle a zároveň na zjištění a potvrzení hypotéz, které jsme stanovili na začátku práce. Jak již bylo uvedeno, dotazník byl zveřejněný a dostupný on-line na internetových stránkách: <https://www.vyplnto.cz/realizovane-pruzkumy/cizinecka-problematika-ocima/>.

6.1 Vyhodnocení dotazníkového průzkumu

Na začátku bakalářské práce byly stanoveny hypotézy, které byly pečlivě vybrány tak, aby na základě vyhodnocení dotazníkového průzkumu mohly odpovědět na otázky.

H1 - Předpokládáme, že česká společnost je dostatečně informovaná o cizinecké problematice.

H2 – Předpokládáme, že česká společnost je schopna reagovat na potřeby cizinců a zajistit jim tak dostatečnou ochranu hostitelského státu.

Hypotéza č. 1. Předpoklad, že česká společnost je dostatečně informovaná o cizinecké problematice, se potvrdila. Veřejnost souhlasí že, cizinci přichází do společnosti a přicházet budou. Tito cizinci se především setkávají s častými bariérami, ať už se jedná o jazykové dovednosti nebo neznalost prostředí či legalizaci pobytu v hostitelské zemi.

Hypotéza č. 2. Předpoklad, že česká společnost je schopna reagovat na potřeby cizinců a zajistit jim tak dostatečnou ochranu hostitelského státu se potvrdila. Společnost přes to, že si nepřeje, aby se cizinci natrvalo usazovali, je schopna nabídnout a poskytovat podporu a pomoc, pokud je cizinec pro hostitelskou zemi přínosem.

Pro získání informací o postojích k cizinecké problematice byla využita metoda dotazníku. V tomto dotazníku byla zvolena forma **polytomických otázek**. Tato dotazníková forma umožňuje současně zjišťovat názor u většího počtu respondentů. V uvedeném šetření se účastnilo 305 respondentů. Obsah dotazníku se skládá z 20 otázek, které se zobrazovaly tak, že respondent měl možnost vybrat jednu z nabízených možností odpovědi.

Celková návratnost dotazníku měla 82,7 % úspěšnost, kde návratnost dotazníku je dána poměrem vyplněných a zobrazených dotazníků. Jedná se o orientační údaj, který nebere v potaz ty oslovené respondenty, kteří ani nezobrazili úvodní text (neklikli na odkaz na dotazník). Průměrná doba vyplňování trvala 04:15 min. Dotazník nabídnut k vyplnění široké veřejností anonymně přes internetový portál: <https://www.vyplnto.cz/realizovane-pruzkumy/cizinecka-problematika-ocima/>. V níže uvedených tabulkách a grafech jsou zpracovány výsledky průzkumu.

Otázka č. 1 : Jste

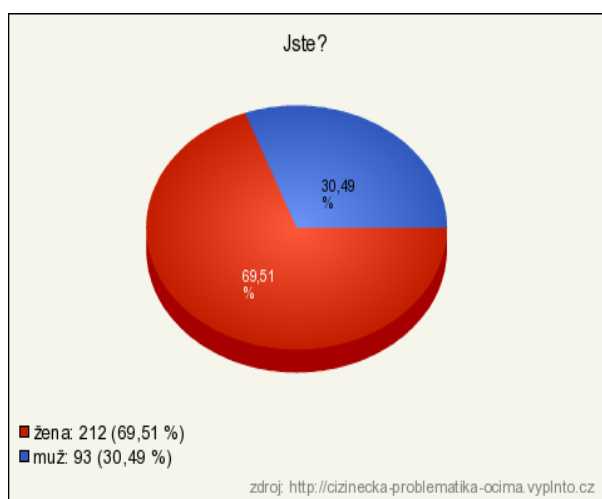
- a) Žena
- b) Muž

Povinná otázka, respondent musel zvolit jednu z nabízených odpovědí a podle toho se mu zobrazily další otázky.

Tabulka č. 1:⁶¹

Odpověď	Počet	Výsledek v %
Žena	212	69,51%
Muž	93	30,49%

Graf č. 1:⁶²



Otázka č. 1 byla zaměřená na zjištění pohlaví respondenta. Z výzkumu vyplývá, že odpovědělo 305 osob, z toho 69,51% žen a 30,49% mužů.

⁶¹ Zdroj: <http://cizinecka-problematika-ocima.vyplnto.cz>.

⁶² Zdroj: <http://cizinecka-problematika-ocima.vyplnto.cz>.

Otázka č. 2 : Kolik cizinců podle vašeho odhadu žije v současnosti legálně na území ČR?

- a) 200000
- b) 500000
- c) 800000
- d) 1000000

Tabulka č. 2:⁶³

Odpověď	Počet	Výsledek v %
500000	137	44,92%
800000	66	21,64
200000	65	21,31
1000000	37	12,13

Graf č. 2:⁶⁴



Většina respondentů se shodla na výsledku 44,92% pro (500000) cizinců, kteří žijí v současné době na území ČR. Skoro stejný výsledek má odpověď 21,64% pro (800000) a 21,31% pro (200000) cizinců, kteří žijí legálně na území ČR, zbytek respondentů, a to 12,13% (1000000) označilo poslední odpověď.

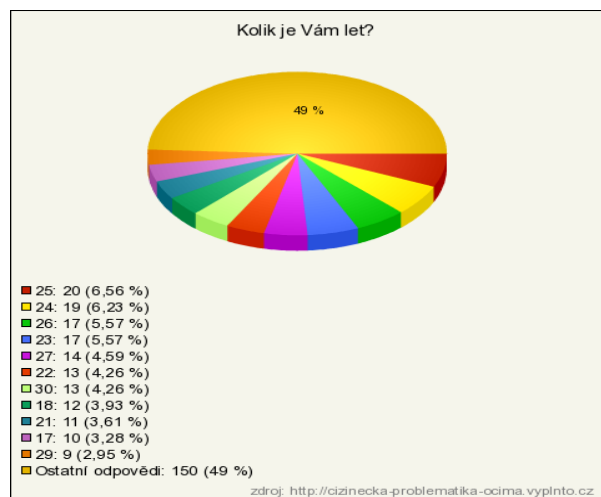
⁶³ Zdroj: <http://cizinecka-problematika-ocima.vyplnto.cz>.

⁶⁴ Zdroj: <http://cizinecka-problematika-ocima.vyplnto.cz>.

Otázka č. 3 : Kolik je Vám let?

Povinná otázka, respondent musel napsat číselnou odpověď.

Graf č. 3:⁶⁵



V otázce č. 3 jsme chtěli zjistit věkovou kategorii dotazovaných respondentů. Z výzkumu vyplynulo, že většina respondentů, a to 51% bylo ve věku 18 let až 30 let. Zbývající část respondentů, a to 49% byla ve věku 30 let a výše.

⁶⁵ Zdroj: <http://cizinecka-problematika-ocima.vyplnto.cz>.

Otázka č. 4 : Myslíte si, že v nejbližší době počet cizinců v ČR zvýší?

- a) Ano, počet cizinců bude stále narůstat
- b) Ne, jelikož cizinci o ČR nemají zájem
- c) Nevím

Tabulka č. 4:⁶⁶

Odpověď	Počet	Výsledek v %
Ano, počet cizinců bude nadále stále narůstat	278	91,15
Nevím	18	5,9
Ne, jelikož cizinci o ČR nemají zájem	9	2,95

Graf č. 4:⁶⁷



Otázkou č. 4 jsme chtěli zjistit, zda se respondenti domnívají, že se v nejbližší době počet cizinců v ČR zvýší. Na tuto otázku většina respondentů, a to 91,15% odpovědělo kladně, jelikož se domnívají, že se počet cizinců bude zvyšovat. Pouze 5,9% respondentů odpovědělo, že neví a zbytek (2,95%) respondentů odpovědělo, že ne, jelikož cizinci o ČR nemají zájem.

⁶⁶ Zdroj: <http://cizinecka-problematika-ocima.vyplnto.cz>.

⁶⁷ Zdroj: <http://cizinecka-problematika-ocima.vyplnto.cz>.

Otázka č. 5 : Přejete si, aby se cizinci trvale usazovali v ČR?

- a) Spíše ano
- b) Spíše ne
- c) Nevím

Tabulka č. 5.⁶⁸

Odpověď	Počet	Výsledek v %
Spíše ne	177	58,03
Spíše ano	75	24,59
Nevím	53	17,38

Graf č. 5:⁶⁹



Touto otázkou jsme chtěli zjistit, zda si respondenti přejí, aby se cizinci v ČR trvale usadili. Většina dotazovaných respondentů, a to 58,03% potvrdila domněnku, že česká společnost si nepřeje možnost toho, aby se cizinci v ČR trvale usadili. Pouze 24,59% respondentů odpověděla kladně a z toho 17,38% respondentů odpovědělo nevím.

⁶⁸ Zdroj: <http://cizinecka-problematika-ocima.vyplnto.cz>

⁶⁹ Zdroj: <http://cizinecka-problematika-ocima.vyplnto.cz>

Otázka č. 6 : Přicházíte do kontaktu s cizinci?

- a) Spíše ano
- b) Spíše ne

Tabulka č. 6:⁷⁰

Odpověď	Počet	Výsledek v %
Spíše ano	218	71,48
Spíše ne	87	28,52

Graf č. 6:⁷¹



V rámci této otázky jsme měli v úmyslu ověřit kontakt české veřejnosti s cizinci. Většina respondentů do kontaktu s cizinci přichází, a to 71,48%, pouze 28,52% respondentů odpovědělo spíše ne.

⁷⁰ Zdroj: <http://cizinecka-problematika-ocima.vyplnto.cz>.

⁷¹ Zdroj: <http://cizinecka-problematika-ocima.vyplnto.cz>.

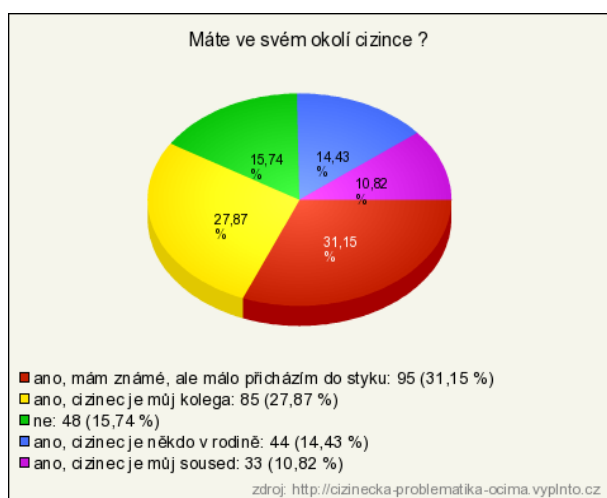
Otázka č. 7 : Máte ve svém okolí cizince?

- a) Ano, mám, znám, ale málo s nimi přicházím do styku
- b) Ano, cizinec je můj kolega
- c) Ano, cizinec je někdo v rodině
- d) Ano, cizince je můj soused
- e) Ne

Tabulka č. 7:⁷²

Odpověď	Počet	Výsledek v %
Ano, mám, znám, ale málo s nimi přicházím do styku	95	31,15
Ano, cizince je můj kolega	85	27,87
Ne	48	15,74
Ano, cizinec je někdo v rodině	44	14,43
Ano, cizinec je můj soused	33	10,82

Graf č. 7:⁷³



Téměř většina dotazovaných respondentů odpověděla, že ve svém okolí cizince má. Z výzkumu vyplývá, že 31,15% respondentů má známé cizince, ale málo s nimi přichází do styku, 27,87% respondentů odpovědělo, že cizinec je jeho kolega, skoro stejná odpověď, a to 14,43% respondentů má cizince v rodině a 15,74% respondentů ve svém okolí cizince nemá.

⁷² Zdroj: <http://cizinecka-problematika-ocima.vyplnto.cz>.

⁷³ Zdroj: <http://cizinecka-problematika-ocima.vyplnto.cz>.

Otázka č. 8 : Máte zájem poznat kulturu cizinců, kteří žijí v ČR?

- a) Ano, zajímá mně to
- b) Nemám zájem
- c) Nevím

Tabulka č. 8:⁷⁴

Odpověď	Počet	Výsledek v %
Ano, zajímá mně to	155	50,82
Nemám zájem	98	32,13
Nevím	52	17,05

Graf č. 8:⁷⁵



Touto otázkou jsme zjišťovali názory respondentů, zda by chtěli poznat kulturu cizinců, kteří žijí v ČR. Polovina (50,82%) dotazovaných respondentů odpověděla kladně, 32,3% respondentů neví a zbytek 17,05% respondentů nemá zájem.

⁷⁴ Zdroj: <http://cizinecka-problematika-ocima.vyplnto.cz>.

⁷⁵ Zdroj: <http://cizinecka-problematika-ocima.vyplnto.cz>.

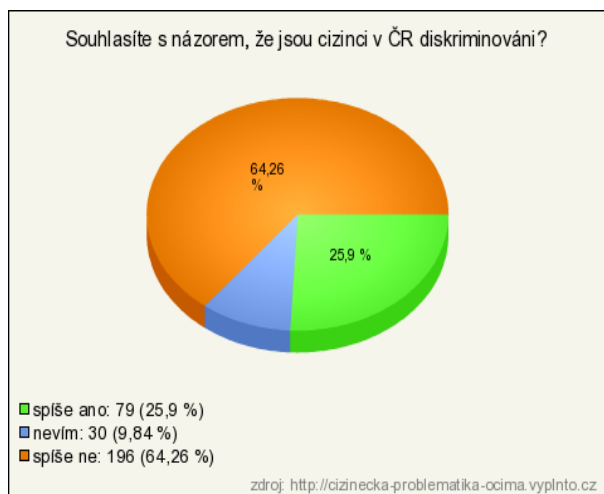
Otázka č. 9 : Souhlasíte s názorem, že jsou cizinci v ČR diskriminováni?

- a) Spíš ano
- b) Spíše ne
- c) Nevím

Tabulka č. 9:⁷⁶

Odpověď	Počet	Výsledek v %
Spíše ne	196	64,29
Spíše ano	79	25,9
Nevím	30	9,84

Graf č. 9:⁷⁷



Zda souhlasí respondenti s názorem, že cizinci v ČR jsou diskriminováni, jsme zjišťovali otázkou č. 9. Z výzkumu vyplývá, že 64,26% dotazovaných respondentů nesouhlasí s tvrzením, že cizinci jsou v ČR diskriminováni, pouze 25,9% respondentů odpovědělo spíše ano a 9,84% respondentů odpovědělo nevím.

⁷⁶ Zdroj: <http://cizinecka-problematika-ocima.vyplnto.cz>.

⁷⁷ Zdroj: <http://cizinecka-problematika-ocima.vyplnto.cz>.

Otázka č. 10 : Souhlasíte s názorem, že cizinci českým občanům berou práci?

- a) Spíše ano
- b) Spíše ne
- c) Nevím

Tabulka č. 10:⁷⁸

Odpověď	Počet	Výsledek v %
Spíše ne	156	51,15
Spíše ano	134	43,93
Nevím	15	4,92

Graf č. 10:⁷⁹



Otázka č. 10 zjišťovala tvrzení, zda cizinci berou českým občanům práci. Na tuto otázku, polovina respondentů (51,15%) odpověděla spíše ano, s opačným názorem odpovědělo 43,93% respondentů a pouze 4,92% respondentů uvedlo nevím.

⁷⁸ Zdroj: <http://cizinecka-problematika-ocima.vyplnto.cz>.

⁷⁹ Zdroj: <http://cizinecka-problematika-ocima.vyplnto.cz>.

Otázka č. 11 : Měl by se cizince žijící na území ČR přizpůsobit kultuře, zvyklostem a pravidlům ČR?

- a) Spíše ano
- b) Nemusí
- c) Nevím

Tabulka č. 11:⁸⁰

Odpověď	Počet	Výsledek v %
Spíše ano	261	85,57
Nemusí	40	13,11
Nevím	4	1,31

Graf č. 11:⁸¹



Na tuto otázku skoro většina dotazovaných respondentů odpověděla kladně, a to 86,57% (spíše ano), pouze 13,11% respondentů odpovědělo, že nemusí a 1,31% respondentů odpovědělo nevím. Z toho vyplývá, že veřejnost chce, aby se cizinci přizpůsobili jejich kultuře, pravidlům zvyklostem.

⁸⁰ Zdroj: <http://cizinecka-problematika-ocima.vyplnto.cz>.

⁸¹ Zdroj: <http://cizinecka-problematika-ocima.vyplnto.cz>.

Otázka č. 12 : Víte s jakými bariérami se cizinci v ČR setkávají?

- a) Ano, jazyková bariéra
- b) Ano, podklady pro legální pobyt
- c) Neznalost prostředí
- d) Diskriminace

Tabulka č. 12:⁸²

Odpověď	Počet	Výsledek v %
Ano, jazyková bariéra	166	54,43
Ano, podklady pro legální pobyt	62	20,33
Neznalost prostředí	58	19,02
Diskriminace	19	6,23

Graf č. 12:⁸³



V rámci otázky č. 12 bylo zjišťováno, zda respondenti vědí, s jakými bariérami cizince v ČR se setkávají. Na tuto otázku 54,43% respondentů odpovědělo, že se jedná o jazykovou bariéru, 20,33% respondentů uvedlo, že se jedná o podklady pro legální pobyt, skoro stejně odpověděli respondenti, a to 19,02%, že se jedná o neznalost prostředí a pouze 6,23% respondentů uvedlo diskriminaci. Většina respondentů se shodla, že jazyková bariéra je hlavní slabinou cizinců.

⁸² Zdroj: <http://cizinecka-problematika-ocima.vyplnto.cz>.

⁸³ Zdroj: <http://cizinecka-problematika-ocima.vyplnto.cz>.

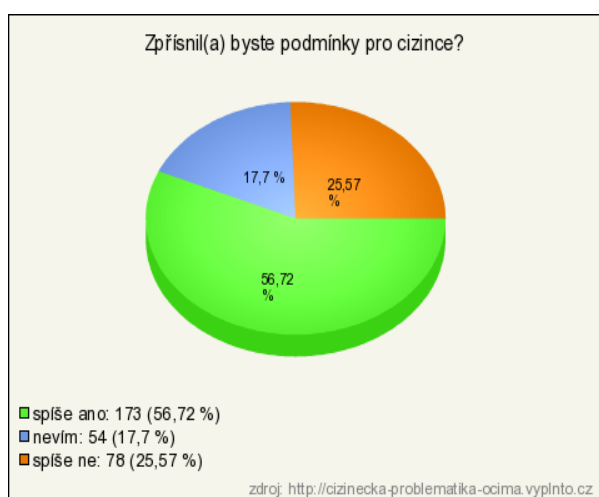
Otázka č. 13 : Zpřísnil(a) byste podmínky pro cizince?

- a) Spíše ano
- b) Spíše ne
- c) Nevím

Tabulka č. 13:⁸⁴

Odpověď	Počet	Výsledek v %
Spíše ano	173	56,72
Spíše ne	78	25,57
Nevím	54	17,7

Graf č. 13:⁸⁵



V rámci této otázky jsme chtěli zjistit, zda by dotazovaní respondenti zpřísnili podmínky pro cizince. Z výzkumu vyplývá, že 56,72% spíše ano, 25,57% respondentů označilo možnost spíše ne a 17,7% respondentů odpovědělo nevím. Z výše uvedeného vyplývá, že veřejnost by stávající podmínky pro cizince zpřísnila.

⁸⁴ Zdroj: <http://cizinecka-problematika-ocima.vyplnto.cz>.

⁸⁵ Zdroj: <http://cizinecka-problematika-ocima.vyplnto.cz>.

Otázka č. 14 : Dokázal(a) byste se přestěhovat do ciziny?

- a) Ano, ale pouze pokud by to bylo nutné
- b) Ano, nevidím v tom problém
- c) Nikdy

Tabulka č. 14:⁸⁶

Odpověď	Počet	Výsledek v %
Ano, ale pouze pokud by to bylo nutné	133	43,61
Ano, nevidím v tom problém	120	39,34
Nikdy	52	17,05

Graf č. 14:⁸⁷



Otázka č. 1a se zaměřila na zjištění informace, zda sám respondent je ochoten se přestěhovat do ciziny. Z výzkumu vyplývá, že převážná většina respondentů (43,61%) je ochotna se přestěhovat do ciziny, pokud by to bylo nutné, ostatní dotazovaní respondenti, a to 39,34% v tom nevidí problém a přestěhování do ciziny by jim nevadilo, pouze 17,05% respondentů by se do ciziny nepřestěhovala.

⁸⁶ Zdroj: <http://cizinecka-problematika-ocima.vyplnto.cz>.

⁸⁷ Zdroj: <http://cizinecka-problematika-ocima.vyplnto.cz>.

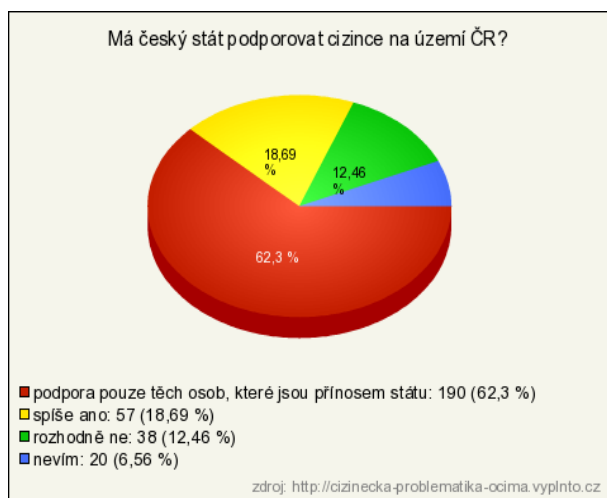
Otázka č. 15 : Má český stát podporovat cizince na území ČR?

- a) Spíše ano
- b) Pouze těch osob, které jsou přínosem státu
- c) Rozhodně ne
- d) Nevím

Tabulka č. 15:⁸⁸

Odpověď	Počet	Výsledek v %
Podpora pouze těch osob, které jsou přínosem státu	190	62,3
Spíše ano	57	18,96
Rozhodně ne	38	12,46
Nevím	20	6,56

Graf č. 15:⁸⁹



V rámci otázky č. 15 jsme zjišťovali názor respondentů, zda by měl český stát podporovat cizince na území ČR. Většina dotazovaných, a to 62,3% respondentů odpověděla, že stát by měl podporovat osoby, které jsou přínosem pro stát, spíše ano označilo 18,69% respondentů a 12,46% respondentů označilo odpověď rozhodně ne. Pouze 6,56% respondentů označilo odpověď nevím. Z výzkumu vyplývá, že veřejnost má zájem o podporu těch cizinců, které jsou přínosem pro stát.

⁸⁸ Zdroj: <http://cizinecka-problematika-ocima.vyplnto.cz>.

⁸⁹ Zdroj: <http://cizinecka-problematika-ocima.vyplnto.cz>.

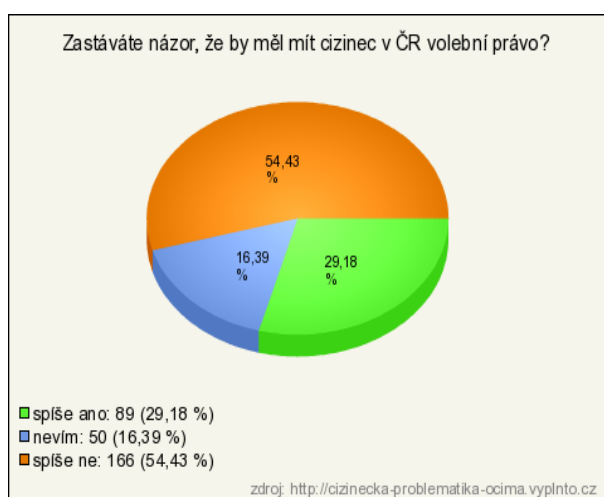
Otázka č. 16 : Zastáváte názor, že by měl mít cizinec v ČR volební právo?

- a) Spíše ano
- b) Spíše ne
- c) Nevím

Tabulka č. 16:⁹⁰

Odpověď	Počet	Výsledek v %
Spíše ne	166	54,43
Spíše ano	89	29,18
Nevím	50	16,39

Graf č. 16:⁹¹



V otázce č. 16 bylo zjišťováno, zda respondenti zastávají názor, že cizinci by měli mít volební právo 54,43% respondentů odpovědělo spíše ne, zbytek respondentů 29,18% odpovědělo kladně, pouze 16,39% respondentů označilo možnou odpověď nevím.

⁹⁰ Zdroj: <http://cizinecka-problematika-ocima.vyplnto.cz>.

⁹¹ Zdroj: <http://cizinecka-problematika-ocima.vyplnto.cz>.

Otázka č. 17 : Zastáváte názor, že by měl stát poskytovat cizincům sociální dávky?

- a) Spíše ano, pokud osoba splnila podmínky pro poskytování sociálních dávek jako český občan
- b) Rozhodně ne
- c) Nevím

Tabulka č. 17:⁹²

Odpověď	Počet	Výsledek v %
Spíše ano, pokud osoba splnila podmínky pro poskytování sociálních dávek jako český občan	184	60,33
Rozhodně ne	92	30,16
Nevím	29	9,51

Graf č. 17:⁹³

V rámci otázky č. 17 jsme se ptali, zda respondenti zastávají názor, že by stát měl poskytovat cizincům sociální dávky. Většina dotazovaných respondentů se přiklání k názoru, že stát by mohl cizincům poskytovat sociální dávky, ale v tom případě, pokud splní podmínky jako český občan. Rozhodně ne, odpovědělo 30,16% respondentů, pouze 9,51% respondentů uvedlo nevím.

⁹² Zdroj: <http://cizinecka-problematika-ocima.vyplnto.cz>.

⁹³ Zdroj: <http://cizinecka-problematika-ocima.vyplnto.cz>.

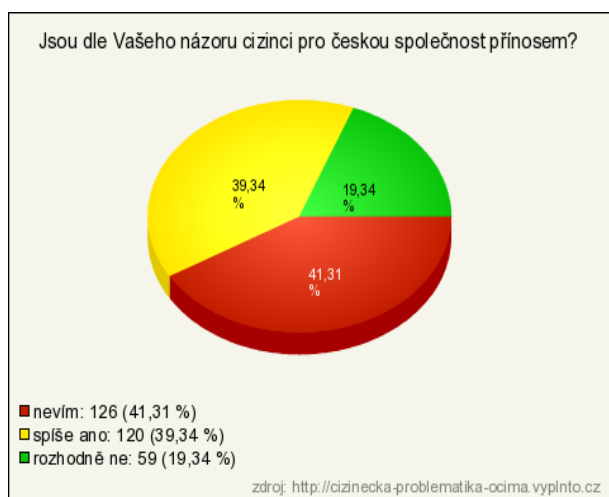
Otázka č. 18 : Jsou dle Vašeho názoru cizinci pro českou společnost přínosem?

- a) Spíše ano
- b) Rozhodně ne
- c) Nevím

Tabulka č. 18:⁹⁴

Odpověď	Počet	Výsledek v %
Nevím	126	41,31
Spíše ano	120	39,34
Rozhodně ne	59	19,34

Graf č. 18:⁹⁵



Otázka č. 18 zjišťovala názor respondentů, zda jsou cizinci pro českou společnost přínosem. Pouze 39,4% respondentů odpovědělo spíše ano, většina dotazovaných respondentů se přiklání k názoru, a to 41,31%, že neví, zda jsou cizinci přínosem pro stát a zbytek respondentů 19,34% odpovědělo neví.

⁹⁴ Zdroj: <http://cizinecka-problematika-ocima.vyplnto.cz>.

⁹⁵ Zdroj: <http://cizinecka-problematika-ocima.vyplnto.cz>.

Otázka č. 19 : Pokud cizinec získá české občanství, budete ho brát jako občana ČR?

- a) Spíše ano
- b) Rozhodně ne, zůstane vždy cizincem
- c) Nevím

Tabulka č. 19:⁹⁶

Odpověď	Počet	Výsledek v %
Spíše ano	173	56,72
Rozhodně ne, zůstane vždy cizincem	84	27,54
Nevím	48	15,74

Graf č. 19:⁹⁷



Otázkou č. 19 jsme zjišťovali, zda respondenti vnímají cizince po obdržení českého občanství jako občana ČR. Z výzkumu vyplynulo, že 56,72% dotazovaných respondentů je ochotna vnímat cizince po obdržení českého státního občanství jako občana svého státu, pouze 27,54% respondentů odpovědělo ne, tzn., že tento cizinec zůstane pro ně vždy jen cizincem. Zbývajících 15,74% respondentů odpovědělo nevím.

⁹⁶ Zdroj: <http://cizinecka-problematika-ocima.vyplnto.cz>.

⁹⁷ Zdroj: <http://cizinecka-problematika-ocima.vyplnto.cz>.

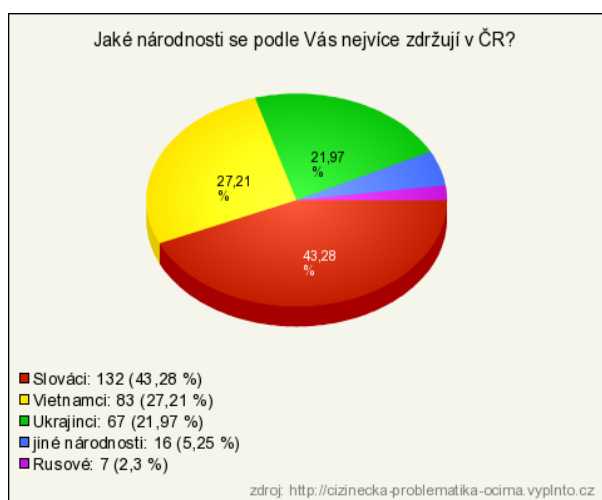
Otázka č. 20 : Jaké národnosti se podle Vás nejvíce zdržují v ČR?

- a) Slováci
- b) Ukrajinci
- c) Vietnamci
- d) Rusové
- e) Jiné národnosti

Tabulka č. 20:⁹⁸

Odpověď	Počet	Výsledek v %
Slováci	132	43,28
Vietnamci	83	27,21
Ukrajinci	67	21,97
Jiné národnosti	16	5,25
Rusové	7	2,3

Graf č. 20:⁹⁹



Poslední otázka se věnovala zjišťování informací ohledně národností, které se podle názoru respondentů nejvíce zdržují v ČR. Podle dotazovaných respondentů (43,28%) se v ČR zdržuje nejvíce Slováků, poté následují 27,21% Vietnamci, 21,97% respondentů označilo Ukrajince, Rusy uvedlo 2,3% respondentů a zbývajících 5,26% respondentů vybralo jinou národnost.

⁹⁸ Zdroj: <http://cizinecka-problematika-ocima.vyplnto.cz>.

⁹⁹ Zdroj: <http://cizinecka-problematika-ocima.vyplnto.cz>.

6.1.1 Shrnutí vlastního výsledku výzkumu

Z dotazníkového šetření jsme zjišťovali hranice informovanosti o počtu cizinců na území ČR. Veřejnost zastává názor, že se imigranti v nejbližší době budou do ČR stěhovat. Další kategorie otázek se zabývala mírou tolerance české společnosti vůči cizincům. Z dotazníku, vyplývá fakt, že veřejnost se často dostává do kontaktu s cizinci, mnozí je mají v blízkém okolí, v práci nebo dokonce v rodině. Důležitým výsledkem průzkumu bylo i to, že veřejnost vnímá cizince jako cizince, i po nabytí českého občanství. Z dotazníkového šetření vyplývá to, že respondenti zastávají názor, že cizinci jsou přínosem pro českou společnost. Pokud jsou cizinci přínosem pro stát, měli by být státem více podporováni. Veřejnost se však přiklání k tomu, že podmínky pro cizince by se měly zpřísnit.

Zde můžeme potvrdit hypotézu, že česká společnost je dostatečně informovaná o problémech, které vznikají v průběhu integrace cizinců do společnosti. Veřejnost ví, že cizinci do společnosti přicházejí a přicházet budou, a proto musí reagovat na jejich potřeby, když už se tito lidé rozhodli k tak důležitému životnímu kroku, jako je opustit svůj domov a usadit se v hostitelské zemi.

Bariér, které vznikají v průběhu integrace je spousta. Buď se jedná o jazykovou neznalost nebo legálnost pobytu nebo řadu dalších skutečností. Společnost je ochotna reagovat na vzniklé problémy, přesto že si nepřeje, aby se cizinci nastálo, usazovali v ČR, je schopna nabízet a poskytovat podporu a pomoc pokud je cizinec pro hostitelskou zemi přínosem.

ZÁVĚR

Zvolené téma cizinecké problematiky v české společnosti a to, jak vnímá česká společnost cizineckou problematiku, je v současnosti velice aktuální. Hlavním cílem této bakalářské práce bylo v první řadě zanalyzovat cizineckou problematiku a zhodnotit vztah a postoj české společnosti k cizincům žijícím na území České republiky.

Hlavní cíl byl naplněn. V této bakalářské práci jsme se pokusili seznámit čtenáře s širokou a nelehkou cestou, kterou každý cizinec v hostitelské zemi prochází. Cizinecká problematika je velmi obšírný pojem, proto je důležité na začátku pochopit základy pojmy cizineckého práva a definovat proces začleňování cizinců do společnosti.

Vývojem demografické situace, která poslední dobou neustále přispívá ke stárnutí populace, hostitelská země cizince potřebuje. Velmi nízká úroveň plodnosti, rostoucí délka života, stárnutí a vymírání populace směřuje k zajištění podmínek integrace a migrace cizinců.

Nemalou a důležitou roli ve státě hraje jak rodina s dětmi, tak i sám jedinec, který poslední dobou volí svobodný způsob života - „single“ (tedy život o samotě nebo bez partnera). Proto největší prioritou státu by měla být pomoc mladší generaci cizinců, a to jak ve vzdělávání (nabídka kurzů češtiny, rekvalifikace, nostrifikace diplomu), tak i v zaměstnání. Vzhledem k tomu, že mladší generace má větší možnosti, snahu a ochotu migrace do jiných států EU, je zde větší šance státu udržet ji na území ČR.

Posledním a důležitým faktorem je samotné přání cizinců zdárně se začlenit do hostitelského státu, kde posledním krokem k završení integrace je získání státního občanství ČR.

Téma cizinecké problematiky podléhá velkým diskuzím a jedná se o velmi rozsáhlou problematiku. Vzhledem k tomu, že situace v celém světě neustále přináší nové diskuze, je zapotřebí mít jasně stanovené strategie priorit cizinecké problematiky s tím, aby proces nastavení podmínek přizpůsobení se cizincům byl nastaven tak, že bude přínosný pro obě strany.

Seznam použitých zdrojů

Literární zdroje

1. BARŠA, P. *Politická teorie multikulturalismu*. Brno : Centrum pro studium demokracie a kultury, 2003. 347 s. ISBN 80-7325-020-9.
2. ČIŽINSKÝ, P. a kol. *Cizinecké právo*. Praha : Linde, 2012. 373 s. ISBN 978-80-7201-887-1.
3. DRBOHLAV, D. *Nelegální ekonomické aktivity migrantu (Česko v evropském kontextu)*. Praha : Karolinum, 2008. 311 s. ISBN 978-80-243-1552-3.
4. GAVORA, P. *Úvod do pedagogického výzkumu*. Brno : Paido, 2010. 261 s. ISBN 978-80-7315-185-0.
5. HARTL P., HARTLOVÁ H. *Psychologický slovník*. Praha : Portál, 2009. 744 s. ISBN 978-80-7367-569-1.
6. KURŽEJA, J. *Cizinecká policie a evropské právo*. Praha: Vydavatelství PA ČR, 2007. 346 s. ISBN 978-80-7251-272-0.
7. MATOUŠEK, O. a kol. *Sociální práce v praxi*. Praha : Portál, 2003. 351 s. ISBN 80-7367-002-X.
8. MATOUŠEK, O. *Slovník sociální práce*. 1. vyd. Praha : Portál, 2003. s. 287. ISBN 80-7178-549-0.
9. MAREŠ, M. a kol. *Etnické menšiny a česká politika. Analýza stranických přístupů k etnické a imigrační politice po roce 1989*. Brno : Centrum pro studium demokracie a kultury, 2004. 139 s. ISBN 80-7325-050-0.
10. NOVOSAD L, *Základy speciálního poradenství*. Praha : Portál, 2000. 159 s. ISBN 80-7367-174-3.
11. PRUCHA, J. *Multikulturní výchova: příručka (nejen) pro učitele*. Praha : Triton, 2006. 168 s. ISN 80-7254-866-2.
12. PEAVY, R. *Sociodynamické poradenství: konstruktivická perspektiva*. Praha : Dům zahraniční spolupráce pro centrum Euroguidance, 2013. 274 s . ISBN 978-80-87335-55-0.
13. PŘIBYL, K. *Správní právo II : Vysokoškolská učebnice*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2006. 191 s. ISBN 80-86708-23-3.
14. RADA EVROPY a NIESSSEN, J. *Rozmanitost a soudržnost : nové úkoly v oblasti integrace imigrantu a menšin*. Praha : Ministerstvo vnitra. 2000. 22 s. ISBN 80-239-2361-7.

15. ŠIŠKOVÁ, T. a kol. *Menšiny a migranti v České republice*. Praha : Portál, 2001. 200 s. ISBN 80-7178-648-9.
16. VYŠKOVSKÁ M. *Cizinci a daně*. Praha : ASPI, 2005. 150 s. ISBN 80-7357-118-8.

Elektronické zdroje

1. *Ministerstvo vnitra České republiky : Migrace. Legální Migrace v Evropské unie.* [online]. 2014, [cit. 14. února 2015]. Dostupný z: <http://www.mvcr.cz/clanek/legalni/-migrace-v-evropske-unii.aspx>.
2. *Ministerstvo vnitra České republiky: Občane EU a jejich rodinní příslušníky* [online]. 2014, [cit. 14. února 2015]. Dostupný z: <http://www.mvcr.cz/clanek/kdo-je-obcan-treti-zeme.aspx>.
3. *Ministerstvo vnitra České republiky: Kdo je občan EU a jeho rodinný příslušník.* [online]. 2014, [cit. 14. února 2015]. Dostupný z: <http://www.mvcr.cz/clanek/kdo-je-obcan-eu-a-jeho-rodinny-prislusnik-209966.aspx>.
4. *Ministerstvo vnitra České republiky : Informace k novému zákonu o státním občanství ČR.* [online]. 2014, [cit. 14. února 2015]. Dostupný z: <http://www.mvcr.cz/clanek/informace-k-novemu-zakonu-o-statnim-obcanstvi-cr.aspx>.
5. *Ministerstvo vnitra České republiky : Azyl, migrace a integrace.* [online]. 2014, [cit. 14. února 2015]. Dostupný z : <http://www.mvcr.cz/clanek/integrace.aspx>.
6. *MigraceOnline.cz : Instituce a organizace v ČR* [online]. 2014, [cit. 14. února 2015]. Dostupný z: <http://migraceonline.cz/cz/uzitecne-zdroje/institutions-and-organizations-in-cze-3>.
7. *Poslanecka sněmovna raplamentu ČR : Usnesení PS č.260* [online]. 2014, [cit. 14. února 2015]. Dostupný z: <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?ct=260&o=6&v=US>. *Veřejný ochránce práv Ombudsman* [online]. 2014, [cit. 14. února 2015]. Dostupný z: <http://search.seznam.cz/?q=prava+cizincu>.
8. *Parlamentní listy CZ. Cizinci v ČR prý nevědí, že mohou volit.* [online]. 2014, [cit. 14. února 2015]. Dostupný z: <http://www.parlamentnilisty.cz/arena/monitor/Cizinci-v-CR-pry-nevedi-ze-mohou-volit-Sabatova-Neni-dulezite-kolik-jich-odvoli-ale-ze-jim-neni-upirano-pravo-338150>.
9. *Vláda České republiky. Archiv zpráv pracovních a poradních orgánu vlády.* [online]. 2014, [cit. 14. února 2015]. Dostupný z: <http://www.vlada.cz/cz/ppov/zmocnenec-vlady-pro-lidska-prava/aktuality/rada-vlady-pro-lidska-prava-se-venovala-pravum-cizincu-111850/>.

10. *Veřejný ochránce práv Ombudsman* [online]. 2014, [cit. 14. února 2015]. Dostupný z http://www.ochrance.cz/fileadmin/user_upload/VOP/Tiskove_zpravy_prilohy/volebni-pravo-cizinci-postup.pdf.
11. Vyslnto : *Průzkumy*. [online]. 2015, [cit. 04. března 2015]. Dostupný z: <http://cizinecka-problematika-ocima.vyslnto.cz>.

Legislativní dokumenty

1. ČESKO. Zákon č. 325/1999 Sb. o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů, [zákon o azylu]. In: *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1999, částka 106.
2. ČESKO. Zákon č. 186/2013 Sb., o statním občanství. In: *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2013, částka 12.
3. ČESKO. Zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů. In: *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1999, částka 106.
4. ČESKO. Zákon č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů, (zákon o azylu). In: *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1999, částka 106.

Ostatní zdroje

KRAVCHUK, M. *Integrace a adaptace cizinců, občanů třetích zemí v ČR*. Absolventská práce. VOŠ Březnice. 51. s.

Seznam zkratk

atd.	a tak dále
č.	číslo
ČR	Česká republika
EU	Evropská unie
kol.	kolektiv
MPSV	Ministerstvo práce a sociálních věcí
MV	Ministerstvo vnitra
MŠVT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
např.	například
Sb.	sbírka zákonů

Seznam tabulek a grafů

Tabulka, Graf 1:	Pohlaví	46
Tabulka, Graf 2:	Legálně usazené cizince v ČR.....	47
Tabulka, Graf 3:	Věk.....	48
Tabulka, Graf 4:	Zvýšení počtu cizinců v nejbližší době.....	49
Tabulka, Graf 5:	Možnosti trvalého usazení cizinců v ČR.....	50
Tabulka, Graf 6:	Kontakt s cizinci.....	51
Tabulka, Graf 7:	Okolí a cizince.....	52
Tabulka, Graf 8:	Poznaní kultury cizinců.....	53
Tabulka, Graf 9:	Názor diskriminace cizinců.....	54
Tabulka, Graf 10:	Názor zaměstnávání cizinců.....	55
Tabulka, Graf 11:	Přizpůsobení české kultuře.....	56
Tabulka, Graf 12:	Bariéry cizinců.....	57
Tabulka, Graf 13:	Zpřísnění podmínek pro cizince.....	58
Tabulka, Graf 14:	Stěhování do ciziny.....	59
Tabulka, Graf 15:	Podpora cizinců na území ČR.....	60
Tabulka, Graf 16:	Volební právo pro cizince.....	61
Tabulka, Graf 17:	Sociální dávky.....	62
Tabulka, Graf 18:	Přínos cizince do společnosti.....	63
Tabulka, Graf 19:	Přijetí cizince do společností.....	64
Tabulka, Graf 20:	Národnost cizinců v ČR.....	67

Přílohy

Příloha č. 1 : Dotazník

Otázka č. 1 : Jste

- a) Žena
- b) Muž

Otázka č. 2 : Kolik cizinců podle vašeho odhadu žije v současnosti legálně na území ČR?

- a) 200000
- b) 500000
- c) 800000
- d) 1000000

Otázka č. 3 : Kolik je Vám let?.....

Otázka č. 4 : Myslíte si, že v nejbližší době počet cizinců v ČR zvýší?

- a) Ano, počet cizinců bude stále narůstat
- b) Ne, jelikož cizinci o ČR nemají zájem
- c) Nevím

Otázka č. 5 : Přejete si, aby se cizinci trvalé usazovali v ČR?

- a) Spíše ano
- b) Spíše ne
- c) Nevím

Otázka č. 6 : Přicházíte do kontaktu s cizinci?

- a) Spíše ano
- b) Spíše ne

Otázka č. 7 : Máte ve svém okolí cizince?

- a) Ano, mám, znám, ale málo přicházím do styku
- b) Ano, cizinec je můj kolega
- c) Ano, cizinec je někdo v rodině
- d) Ano, cizince je můj soused
- e) Ne

Otázka č. 8 : Máte zájem poznat kulturu cizinců, kteří žijí v ČR?

- a) Ano, zajímá mně to
- b) Nemám zájem
- c) Nevím

Otázka č. 9 : Souhlasíte s názorem, že jsou cizinci v ČR diskriminováni?

- a) Spíš ano
- b) Spíše ne
- c) Nevím

Otázka č. 10 : Souhlasíte s názorem, že cizinci českým občanům berou práci?

- a) Spíše ano
- b) Spíše ne
- c) Nevím

Otázka č. 11 : Měl by se cizince žijící na území ČR přizpůsobit kultuře, zvyklostem a pravidlům ČR?

- a) Spíše ano
- b) Nemusí
- c) Nevím

Otázka č. 12 : Víte, a jakými bariérami se cizinci v ČR setkávají?

- a) Ano, jazyková bariéra
- b) Ano, podklady pro legální pobyt
- c) Neznalost prostředí
- d) Diskriminace

Otázka č. 13 : Zpřísnil(a) byste podmínky pro cizince?

- a) Spíše ano
- b) Spíše ne
- c) Nevím

Otázka č. 14 : Dokázal(a) byste se přestěhovat do ciziny?

- a) Ano, ale pouze pokud by to bylo nutné
- b) Ano, nevidím v tom problém
- c) Nikdy

Otázka č. 15 : Má český stát podporovat cizince na území ČR?

- a) Spíše ano
- b) Pouze těch osob, které jsou přínosem státu
- c) Rozhodně ne
- d) Nevím

Otázka č. 16 : Zastáváte názor, že by měl mít cizinec v ČR volební právo?

- a) Spíše ano
- b) Spíše ne
- c) Nevím

Otázka č. 17 : Zastáváte názor, že by měl stát poskytovat cizincům sociální dávky?

- a) Spíše ano, pokud osoba splnila podmínky pro poskytování sociálních dávek jako český občan
- b) Rozhodně ne
- c) Nevím

Otázka č. 18 : Jsou dle Vašeho názoru cizinci pro českou společnost přínosem?

- a) Spíše ano
- b) Rozhodně ne
- c) Nevím

Otázka č. 19 : Pokud cizinec získá české občanství, budete ho brát jako občana ČR?

- a) Spíše ano
- b) Rozhodně ne, zůstane vždy cizincem
- c) Nevím

Otázka č. 20 : Jaké národnosti se podle Vás nejvíce zdržují v ČR?

- a) Slováci
- b) Ukrajinci
- c) Vietnamci
- d) Rusové
- e) Jiné národnosti